

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și lice
deschis costă șirul 20 și

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Tragedia unui monarch

Contemplând evenimentele politice recente, aveam un moment impresia, că importanșii noștri compatrioți, orbiți cu desăvârșire de multele lor succese politice ce au putut să înregistreze aproape an de an dela 1868 și până astăzi, vor să încerce acum un suprem asalt asupra singurului domeniu de prerogative constituționale ce nu mai rămas încă necucerite pe seama prepotenței maghiare. În adevăr, se părea, că adversarii noștri vor să reînnoiască atacul din 1848, deși de data asta nu cu armele săngeroase ale revoluției, ci cu armele viclene ale unei campanii pseudo-constituționale, nu mai puțin primejdioase însă în rezultatul ei final.

Spre norocul monarchiei, campania aceasta, purtată cu o rară iscusință de exponenții oligarhiei maghiare, de conții Tisza, Apponyi, Khuen-Hédervary și Andrássy, n'a reușit și tabăra lor improvizată, s'a desfăcut, încă înainte de a se fi încercat atacul decisiv, în elementele ei constituționale. Azi fracțiunile de sub conducerea nemișilor oligarhi și-au recapat, în câmpul parlamentar, pozițiunile obișnuite.

S'a adevărit deci că așanumita campanie „rezoluționistă” n'a fost totuși un asalt suprem, ci o încercare efemeră numai, mai mult pentru explorarea terenului în vederea înclășărilor din viitor și pentru o recunoaștere a greutăților ce aspirațiile maghiare trebuie să mai învingă în străviturul lor avânt spre ținta finală. Și s'a mai adevărit, — spre mângâierea tu-

turor patrioților adevărați ai monarchiei — că, oricât de bine împărțite pe roluri și oricât de temerare în pretențiile lor, partidele ungurești nu pot încă să înfrângă rezistența coroanei. Monstrul danaic al aspirațiilor militare ungurești n'a putut fi furșat nici de data asta între zidurile prerogativelor de suveranitate și compatrioții noștri trebuie să rămâie mulțumiți pentru moment, că, înfăptuindu-se reformele militare, așa cum le cunoaștem, au reușit totuși să deschidă o spărtură în organismul unitar al armatei comune. E o taină a viitorului de-acum, dacă conducătorii monarchiei vor putea să repare o greșală de urmări fatale pentru echilibrul intern al acestei țări atât de frământate de frigurile imperialismului maghiar.

Și e nevoie de-un braț de fier, care să poată liniști atâtea talazuri câte se sbuciumă pe întinderea monarchiei noastre. Tridentul moșneagului stăpânitor al acestor ape și-a pierdut de mult puterea de vraje și glasul moșneagului răsună tot mai potolit în surdina bătrânețelor târzii.

Ascultând acest glas, așa cum se infiripă el din manifestul ce publicăm în articolul nostru de reportaj asupra situației, rămânem frapați de accentul lui tragic și adânc resemnați începem să înțelegem toată zădărnicia îndelungă și desolantă în care s'au scurs cei 64 ani de domnie ai bătrânului nostru monarch. În memoria noastră reapar rând pe rând toate sbuciumările unui domnitor, căruia soarta i-a hărăzit

stăpânirea atâtor interese potrivnice, armonizarea atâtor categorii de aspirații antagoniste, distrugerea atâtor tradiții de dușmăni vechi și acerbe...

Gândul ne duce departe în zorile de strălucire ale domniei lui, când succesele principelui de Schwarzenberg înălțaseră monarchia la prestigiul de cea mai temută putere a continentului. N'a fost însă durabil acest prestigiu, că se întemeia pe aspirații disperate în raportul de forțe reale ale Europei. Austria n'a putut să-și menție egemonia asupra statelor germane și politica ei de expansiune în Apus a fost înghenunchiată curând, la Sadova și la Königgrätz. Tânărul monarch trebuia să-și întoarcă privirile spre răsărit, cercând drumuri nouă de expansiune și un razem nou de consolidare pentru monarchie. Centrul de gravitațiune al imperiului trebuia mutat și monarchul ajunge, fatal, în mrejele contelui Iuliu Andrássy, în apele imperialismului maghiar. De-atunci și până astăzi coroana n'a mai putut să părăsească aceste ape și istoria celor aproape 50 ani de domnie „constituțională” e plină de povețe dureroase nu numai pentru noi, popoarele aservite acestei politici greșite, ci și pentru popoarele Austriei, cari trebuie să îndure așisderea toate urmările ei destructive. Dela contele Andrássy și până azi, durere, această politică s'a intensificat mereu, fiind primii sfetnici ai monarchului (baronul Heymerle, conții Kálnoky și Aehrenthal) aproape fără excepție, cu toții ademeniți de aceleași ținte nebune ale consolidării monarchiei prin încurajarea aspirațiilor ungurești.

Rând pe rând monarchul a sancționat toate actele de spoliațiune a noastră și că-

Alții și noi

Ultimul număr al revistei Societății astronomice din Franța e închinat cu totul sărbătoririi, din 26 februarie 1912, alui Flammarion. În această zi s'au împlinit 70 de ani dela nașterea ilustrului astronom și scriitor francez și 25 ani dela fondarea societății astronomice din Franța, pusă la cale tot de el. Nu e fără interes să amintim câteva din viața lui.

Născut în 26 februarie 1842 în orașelul Montigny — le — Roi, aproape de Langres, în Flammarion s'a dezvoltat de timpuriu simțul de studiu și observație a naturii. În etate de 16 ani elctăie o scriere asupra cosmogoniei: formațiunea planetelor, istoria fizică a lumii din timpurile cele mai depărtate până la ivirea neamului omenesc, școale, revoluțiile globului și explicația științifică a genezei... Laplace și Cuvier! Cam mult la etatea de 18 ani, cum îi observa în glumă Le Verrier, când i-a dat să mai studieze trigonometria și l-a primit ca elev astronom la Observatorul Național din Paris. Dar sentimentele elevului nu concordau cu spiritul funcționarilor acestui stabiliment științific, începând dela director și până la ultimul elev. El admira puterea geniului matematic, precizia calculului, valoarea metodelor, ingeniositatea constructorilor de instrumente, rezultatele observațiilor, dar nu se putea împăca cu lucrările prea administrative, prea reci și oficioase ale întregului personal. Nici o curiozitate pentru starea fizică, fiziologică, vitală, a diferitelor lumi din sistemul

solar și pentru problema generală a altor sisteme! Și totuși, alături de admirabila astronomie matematică, alături de mecanica cerească, era loc și pentru cercetări mai ideale. Știința lui Galilei și Kepler nu constă exclusiv din coordonate geometrice. Această neliniște sufletească fu cauza determinată a primii lucrări tipărite alui Flammarion: *La pluralité des mondes habités* = Pluralitatea lumilor locuite, în care se expun condițiile de habilitate ale lumilor cerești, discutate din punctul de vedere al astronomiei, fiziologiei și filozofiei naturale. Scrierea și-a tipărit-o, pe spesele proprii, în 500 exemplare (1862) și lucru firesc, că știința oficială declara *pură fantazie și idee mediocră* afirmarea că și alte corpuri cerești pot fi locuite. Dar scrierea avu norocul să deștepte interesul publicului și în câteva luni cele 500 exemplare s'au epuizat. Alte două ediții, de câte 1000 exemplare, i-au urmat în 1864 iar până astăzi au apărut 41 ediții franceze și nenumărate traduceri în limbi străine.

Aceasta carte a întemeiat renumele și norocul lui Flammarion. În 1860—1890 s'au ivit analiza spectrală, fotografia astronomică, astronomia fizică, demonstrând *doctrina vieții universale*.

După ce în 1862, irascibilul Le Verrier îl silește să părăsească Observatorul, Flammarion e primit peste puțin în Biuroul de Longitudini cu retribuție de 200 franci pe lună, putându-și deci continua cariera astronomică. Incurând fu primit de colaborator științific la diferite reviste și ziare, cu retribuții însemnate. Articolele sale, publicațiile,

se succed repede, răspândind pretutindeni lumina științei. În același timp uu părăsește lucrările de astronomie practică. Pământ, atmosferă, Lună, planete, comete, stele duble și multiple: toate au format obiect de studii și observații pentru mintea lui cercetătoare. Dintre scrieri i-s'au vândut până acum *Astronomia populară*, opera lui cea mai cunoscută, în 125 mii de exemplare, a 12—15 franci, afară de traduceri în limbi străine. *Les Étoiles* în 55 mii exemplare (à 12 franci). *Les Merveilles célestes* în 60 mii exemplare (à 2 fr. 60 b.) Și altele, o mulțime. Evident, că dacă firea l'a înzestrat cu calități deosebite, publicul i-a asigurat în schimb un traiu princiar. Pe lângă venitul din scrieri, s'au asociat nenumărate daruri și legate, dela particulari generoși, prin cari i-a succes să-și întemeieze Observatorul din Juvisy.

În această localitate, situată la vr'o douăzeci de kilometri spre miazăzi dela Paris, se afla pe vremuri un domeniu cu „micul castel al Curții de Franța.” Acest domeniu istoric fu cumpărat în 1856 de unul Meret, amator de astronomie și de științele fizice, care și-a instalat aici un refractor de 108 mm făcând unele observații, mai ales în societatea lui Francoeur, care locuia în apropiere (la Viry — Chatillon.) Ba a mai făcut studii și asupra orbitei lunare. Dar el era mai ales horticultor și cultura trandafirilor îi ocupa cea mai mare parte din viață. Casa și proprietatea au fost foarte ruinate în războiul din 1810. Meret s'a retras la Bordeaux, unde a rămas până la moartea-i întâmplată în 1886.

rămida din care au fost clădite uriașele fortărețe politice, culturale și economice ale egemonilor noștri, au fost udate toate cu lacrimile noastre... — Căci „Ungaria n'a avut și nu poate să aibă niciodată un prieten mai sincer decât pe mine” — a spus bătrânul monarh în audiența de vineri a contelei Khuen-Hederváry și zicând Ungaria noi știm că pe ungeri i-a înțeles... Manifestul însuși doar e adresat națiunii și noi știm așisderea, că nu noi suntem națiunea, precum știm, tot atât de bine, că manifestul în înțelesul lui impropriu nu vizează „națiunea politică ungară...”

Dar, de-un șir de ani încoace — în deosebi dela venirea lui Széll — flacăra aspirațiilor imperialiste a luat pe neașteptate o involburare nebănuită de Coroană. Limba de pară a început să prelingă și să înfășure sceptrul monarhic... Primejdia din zorile de domnie a monarhului s'a anunțat din nou cu o putere nouă, deși sub o formă mai îmblânzită...

Recetăm manifestul bătrânului monarh și deslușim și mai mult tragicul în vibrarea glasului său obosit. Abia vre-o câțiva ani au trecut și nu mai suntem în stare să recunoaștem în el energia glasului din celebrul ordin de zi dela Chlopy... Și viitorul se apropie plin de semne rele. Prea multe și prea adânci au fost greșelile, de cât să mai poată întârzia mult o îndreptare radicală. Prea au crescut mari bălăriile grandomaniei imperialiste și prea adânc s'a înghenunchiat credința atâtor popoare de-o tradițională lealitate, decât să mai poată zăbovi mult o răsplată a atâtor suferințe.

Și ne întrebăm: În fața acestor sgu-duitoare clipe în cari se sfârșește tragedia unei vieți pline de un sbucium fără seamăn, mai pot respecta „egemonii” noștri o atitudine, dacă nu de recunoștință, măcar de pietate?... Noi, cei jertfiți pas de pas, pătrundem întreg, adâncul înțeles al zădărniceii ce ne învață această tragedie și în așteptare evlavioasă cercetăm viitorul, legând speranțe de scăpările fugare ce fulgerile refrâng la orizon...

Inchipuirea ne zugrăvește un superb

apus de toamnă și cum discul astrului obosit scapătă tot mai adânc în norii din zare el ne pare o coroană hârbuită, a cărei strălucire se stinge mereu...

INTERNE

Sărbătorirea eroilor din Oradea-mare. Se anunță din București Comitetul național român pentru comemorarea și sărbătorirea eroilor și martirilor neamului nostru, constituit în seara de 10 decembrie 1910, din președinția tuturor societăților românești, sub președinția d-lui D. C. Butculescu, după o serie de consfătuiri a hotărât sărbătorirea celor 16 eroi din Oradea-mare.

Serbarez va avea loc în ziua* de luni în 26 c., a doua zi de Paști.

Programul serbarei este aranjat în modul următor:

Duminecă 25 c., primirea delegațiilor din provincie și încuartirarea lor. Primirea delegațiilor marelor ziare europene. Seara bunchet în onoarea lor.

Luni 26 c., la orele 10 jumătate dim. Te-Deum la biserica Sf. Gheorghe nou, vor asista societățile cu drapelul lor.

După masă mare meeting național în sala Băilor eforiei.

Seara la Ateneu va avea loc un frumos festival național.

Acest program este fixat și pentru capitalele județelor.

În acest scop s'a intervenit și pentru obținerea unei reduceri de 50 la sută pe căile ferate române pentru delegații din provincie.

D. D. C. Butculescu, președintele comitetului, roagă pe d-nele prezidente și d-nii preșidenți cari n'au trimis încă adeziune la această serbare, să bivevoiască a face aceasta cât mai curând.

Luni 19 c., se vor lansa primele manifeste în acest sens.

Alegerile în Croația. Dupăcum s'a anunțat în consiliul de miniștri ținut în Viena, — îndată după autorizarea din nou a lui Khuen cu formarea cabinetului, — a luat parte și banul Cuvaj. În acest consiliu s'a discutat și despre eventualele alegeri din Croația, însă nu s'a și stabilit termenele.

nul ținerii lor. Deoarece termenul legal pentru scrierea alegerilor va expira miercuri săptămâna viitoare, banul Cuvaj încă în săptămâna aceasta va conferi din nou cu ministrul-președinte pentru scrierea alegerilor. Se crede, că banului îi va succede totuș a obține o majoritate, mai ales, că și între partidele opoziției se observă o neînțelegere, care va ușura foarte mult situația lui Cuvaj. Autograful monarhului referitor la termenul alegerilor se va publica în Zagrah, în ziua de 3 aprilie n.

Ce va fi cu reforma dreptului electoral. Ziarul „Reichspost” spune, că în caz dacă con. Khuen-Hederváry ar voi să facă alegeri noi, el ar veni în contradicție cu însăși politica lui, cum i-s'a întâmplat și coaliției, din cauză că nu și-a realizat programul dreptului electoral și-ar frânge gâtul.

Ținerea nouilor alegeri în Ungaria ar fi în dreptățile numai în cazul dacă prin aceasta s'ar intenționa gruparea poporului în contra dușmanilor reformei electorale. Însă con. Khuen tocmai aceasta nu o va putea face, deoarece toamă aderenții și aliații sînt dușmanii acestei reforme. Ce rost ar avea deci nouile alegeri, se întrebă „Reichspost”. Cel mult acela, că prin ținerea lor să se întârzie iardă pentru câteva timp reforma militară, iar în cazul acesta trebuințele armatei tot numai printr'un provizoriu militar s'ar putea asigura.

Numitul ziar e de părere, că singurul rezultat mare și fericit al consiliului de miniștri ținut în Viena ar fi, dacă s'ar fi făcut o înțelegere în chestie să se lucreze într'acolo, ca să se convingă partidul muncii despre necesitatea punerii de urgență în dezbateră a reformei dreptului electoral.

Ce au făcut ungerii în Croația? Ziarul „Budapest”, organul lui Kossuth, recomandă trimiterăa unui comisar în Croația. Măsura aceasta ar avea un efect dublu: de a restabili ordinea și de a învăța pe croați să înțeleagă că există ceva ce e cu mult mai dur decât sistemul maghiar de guvernare, contra căruia se plâng „pe nedrept”.

Aceasta e logica cunoscută a politicianilor care fericesc popoarele de sub coroana Sf. Ștefan. Ei nu gândesc la o terminare a fărâdelegilor, ci caută mereu represalii: nu poate fi principiu mai prost. Iar despre mirarea că croații fac maghiarilor nedreptatea de a nu fi încântați de regimul lor samovolnic, ce să zici, când e pretutindeni cunoscut felul cum s'au purtat cei dela Budapesta și sateliții lor față de Croația, încercând a o lega financiar de Ungaria, a discredita poporul prezentându-l ca dușman monarhiei, și a-l demoraliza suspendând întreg aparatul de guvernare garantat prin legi, și însăși viața constituțională.

Efectul a fost contrarul dela ce au așteptat. Și acum ei fac pe mirații și nu vor să priceapă

Admirator pasionat al scrierilor lui Camille Flammarion, în anul 1882 el a adresat astronomului popular patru scrisori în versuri ditirambice. Cel dintâi se începea așa:

O ma chère patrie, un âge d'or va naître,
L'astre Flammarion au Ciel vient d'apparaître.
Notre siècle possède un grand nom glorieux.
Admiré sur la terre et connu dans le cielux.
(O patria mea inbită, o epocă de aur se naște.
Astrul Flammarion apare pe cer.
Veacul nostru are un mare nume glorioș,
Admirat pe pământ și cunoscut în ceriuri).

Din lipsa de timp, Flammarion nu a răspuns la nici una din aceste patru scrisori. Dar o altă epistolă, scrisă în proză, cuprindea reproșuri contra acestei tăceri persistente declarând, că autorul fiind sepuagunar și amenințat de a și pierde vederea nu avea pe lume decât un cult: astronomia filosofică a autorului pluralității lumilor locuite. Mai adoga, că ultima dorință în bătrânețele sale este să-i ofere scriitorului favorit o proprietate situată la Juvisy „ale cărei umbre seculare ar fi pentru el un loc de recreație la porțile Parisului”. Ultimele cuvinte din scrisoare sunt caracteristice: „Je vous en supplie, répondez — noi seulement OUI, télégraphiquement Vous irez visiter ensuite cette propriété, et si elle ne vous plaît pas, vous la vendrez”.

(Vă implor, răspundeți mi-ei puțin DA, telegrafic. Veți merge apoi să cercetați proprietatea și dacă nu vă place, veți vinde-o).

Astfel a fost originea observatorului din Juvisy.

Flammarion primi acest dar al mecenatului necunoscut și merge la Bordeaux să-i mulțumească în persoană. De prisos să spunem, că fu primit splendid de Méret.

Îndată ce a ajuns în posesiunea domeniului (decembrie 1882), astronomul a transformat vechiul castel în observatoriu. Lucrările au reclamat doi ani. (Unul din primii vizitatori ai noului stabiliment fu împăratul Braziliei, Don Pedro II, care a petrecut aici ziua de 29 iulie 1887.)*

Ne-ar duce prea departe să urămăm cu ceva temeinicie activitatea științifică și literară până în ziua de azi a lui Flammarion. Științorii de limba franceză o pot citi în „Mémoires biographiques et philosophiques d'un astronome”, de însuși Flammarion (Paris, 1911, volum de 552 pagini) și în buletinul societății astronomice din Franța nr. 3 (Mart) 1912, pag. 101—156.

Voiu face însă o comparație: și parva licet componere magnis.

Noi românii eisicarpatici suntem departe de a avea oameni ca Flammarion. Nici nu-i merităm. Literatura științifică abia află câte-un cetitor răslat, necum să reclame ediții peste ediții, din ce în ce mai perfecte. Astfel, întrucât am avea ceva oameni iubitori de știință, nu-i știm crește, nu le știm da ocupațiuni corespunzătoare aptitudinilor. Al de Corbu trebuie să și ducă existența ea funcționari. Cel puțin pot fi mângâiați, că nu-i iavdisză nimeni. Un Arel Vlsien trebuie să se lupte

* Vezi L'Observatoire de Juvisy în Bulletin dela soc. Astr. de France, 1887, pag. 348—350

cu toate calumniile celor mari și invidioși, în loc să lucreze, la adăpost de intrigi, în v'ron mare Stabiliment Vlaicu. Cred că nu trec de limitele modestiei, când relevez și din trecutul meu câteva fapte caracteristice.

După mine, influența lunii asupra curenților atmosferici trebuie să fie simțitoare. Îndată ce efectele atracției lunare se manifestă așa de puternic în fluxul și refluxul oceanelor: e imposibil, că efectul să fie zero pentru atmosfera terestră, pentru acel învăliș al globului, care e neasămănat mai fin, mai mobil, mai ușor, mai elastic decât apa. Efectul asupra precipitatelor atmosferice ar fi deci indirect: favorisând circulația norilor, accentuând dispozițiile anemice și higrometrice. Pentru a oferi razimul științific corespunzător acestor păreri, credeam că voi afla material în publicațiile Institutelor meteorologice și cu deosebire în cercetările cu baloane captive și baloane libere în regiunile superioare ale atmosferei. În toamna anului 1900 aflându-mă în București, cercat-am în repede să duri să străbat în Institutul Meteorologic dela Filaret, dar nu mi-s'a dat voie nici decât, necum să fiu primit de „slev meteorologist”...

Vă puteți închipui cât am rămas de surprins cetind, în 1907, articolele lui Henryk Arctowski publicate în Bulletin de la Société belge d'Astronomie (1907, pp. 40—54: „Variations de la vitesse du vent dues aux marées atmosphériques” și pp. 328—340: „Variations de longue durée de divers phénomènes atmosphériques”! Ba în același ton dominat de idei mi-a venit și studiul lui Emil A-

de ce s'au revoltat și băeții de școală împotriva nedreptății.

Cum se judecă despre rezultatele regimului Cuvaj. Cu ocaziunea lansării vasului de război „Tegetthof”, într'un grup distins, unde erau adunați arhiducii și alte personalități înalte, vorbindu-se despre situația din Croația, cineva, ale cărui cuvinte sunt hotărâtoare, a spus, adresându-se episcopului Swindermann, delegat croat: „Spuneți-i banului d-voastră, că e scandal cele ce se întâmplă în Croația!” Știrea aceasta n'a fost desmintită.

Kossuth va rupe prietenia cu guvernul? Francisc Kossuth publică un articol în numărul de ieri al ziarului „Budapest”, în care se ocupă cu manifestul regal și scrie într'un ton foarte moderat despre schimbările ivite în situația politică.

El își încheie articolul făcând următoarea declarație:

„Sunt informat, că partidul muncii aprobă cele întâmplate, deci atât guvernul, cât și partidul acesta nu voiesc să mai respecte învoiala făcută cu noi”.

Faptul acesta firește ne desleagă și pe noi de a mai respecta învoiala făcută, și deci, partidul nostru își reprimă deplina libertate în privința viitoareii lui acțiuni. Partidul n'a avut încă prilejul să dezbată noua situație și să aducă vre-o hotărâre în privința atitudinii ce el va trebui să ia în viitor, însă așa cred, că va fi unanimă părerea de a se apăra cu toată puterea drepturile națiunii; iar partidul muncii să lucreze după cum îi dictează inima în marea criză, a cărei pretinsă rezolvire incontestabil e foarte puțin obicinuită și parlamentară.

Din tonul dealtfel aproape lugubru al articolului lui Francisc Kossuth reiese, că partidul kossuthist va desface prietenia de arme cu guvernul și cu partidul muncii.

Nou provizoriu bugetar. Corespondentul nostru din Viena ne telegrafiază, că în consfătuirea dintre contele Khuen-Héderváry și ministrul de externe cont. Berchtold s'a hotărât că delegațiunile să fie convocate pe la sfârșitul lui aprilie, însă nici de astădată nu va fi prezentat un buget comun, ci se va cere din nou un provizoriu până la sfârșitul lui august.

Așadar sesiunea delegațiunilor va ține numai două zile. De aici rezultă că guvernul voiește să localizeze chestia — Aufferberg și că el nu dorește deoc să dea timp mai lung partidului muncii pentru un șir de isbucniri în contra ministrului de războiu.

ceaux: „Sur la corrélation des taches et des marées du Soleil”, publicat în buletinul societății astronomice din Franța, 1905 pp. 70—78.

Altădată am amintit cum teoria cosmogonică a lui Corbu a rămas absolut nevădită în seamă de știința românească. Acum, când *See* a publicat o teorie analogă, cu un aparat științific mai vast, având mijloace mai mari decât amărății de noi, sunt sigur că se va lua în considerare și teoria lui Corbu, dar firește, mai întâiu de străini. Pe urmă se va resgândi și știința oficială românească...

Zis-am că suntem departe de a avea Flamarioni. Dar nici nu-i merităm.

Gavr. Todica.

TE-AM VISAT

Te-am visat și vezi deatuncia
Iar m'a prins un dor nebun;
Ochii tăi îi văd întruna....
— Nu te superi că ț'oi spun?

Trandafirul din grădina
Azi de tine mi-a vorbit!
Imi spunea c'atunci, odată,
Poate că m'ai fi iubit....

Și mai spune trandafirul,
C'a fost toamnă și atunci,
Dar o toamnă fermecată
De ale noastre visuri dulci!

Rosa Covrig

Boicot

Primum zilnic la redacție denunțuri, prin cari ni-se aduce la cunoștință mărunțimea de suflet a cutărui intelectual întovărășit cu dușmanul și făcând sluj mării sale... Oamenii cum se cade, cari nu au altă armă pentru strivirea răului decât denunțul și protestul împotriva lichelizmului „patriotic”, ce pare a lua în stăpânire toate sufletele sărace dintre noi, își ridică plin de revoltă și de scârbă glasul cătră noi și cer, aici, pedepsirea vinovatului.

Căzut la judecata opiniei publice, mult mai aspră și mai nemiloasă fiindcă ea apasă în fiecare zi, prostituatul politic e scos, în mod oficial, afară din rândurile noastre, îndeosebi în cazul când el se găsește în recidivă.

Nu ne putem mulțami însă noi numai cu plăcerea de a-i fi categorisit pe oameni. Scopul unui ziar ca acesta este ca răul din organismul nostru național și politic să fie localizat, să i-se fi făcut diagnosticul, să se taie și să se înlăture tot ceea ce e infecțios. Desgustul public în aceasta privință trebuie socotit drept un strigăt de primejdie.

Toate acestea trebuie să se facă fiind singurul scop *vindecarea*.

Dar acestea nu sunt totul și nici principalul. Nu sunt nici sfârșitul nici scopul — sunt numai începutul.

Ne face impresia, că publicul nostru, bun, — ostași credincioși steagului și buni ostași de luptă, — după ce l'a văzut pe nemernic, care face onoare societăților jidano-maghiare, ținut la stâlpul ticăloșiei naționale, se mulțumește să-și încruciceze mâinile pe piept și să-l privească a sfidare... Moderatul nostru, însă, *Mangra* al nostru, *învățătorul* nostru, *preotul* nostru, *avocatul* nostru, *Vlaicul* nostru, tot ai noștri rămân și călătoresc mai departe pe căile, pe cari îi mână lașitatea și pofta — dar călătoresc pe socoteala noastră...

Ceeace se face prin denunț și prin protestare, prin *indemn* și prin aspra categorisire din coloanele ziarului e numai începutul judecății. Totul e platonice. Chiar și scârba noastră e platonice, întru cât nu ne putem scutura, nu putem îmbrânci dela noi obiectul, care ne scârbește pe noi și pe publicul cinstit. Noi nu putem judeca în ultima instanță. Noi nu putem judeca, — mai că am putea-o spune — în nici o instanță, fiindcă judecata noastră foarte rar primește convenita sancțiune. În zadar am spune celui ce a fost trecut fără știrea lui între aranjatorii unei petreceri jidano-maghiare: prinde-l de urechi pe vinovat!... În zadar protestăm noi, cu energia convenită, împotriva celui ce-și părăsește turma de dragul străinilor întotdeauna mai subțiri pentru semidoctii... În zadar... *turma*, cu toate că nu mai ea știe cu câtă sudoare și cu câtă *silă* plătește pe asemenea păstori și pe toți lupii, turma e fericită că nevrednicul a ajuns la gazetă... Atât!...

Deși acest sentiment al publicului ne satisface îndestul — ținând seamă de sorgința lui morală — nu putem, totuși, să nu ne arătăm părerea de rău, că publicul nostru, în covârșitoarea lui majoritate, nu se hotărăște odată a contribui la munca noastră de organizare a rândurilor, de vindecarea răului, și cu *fapta*.

E neapărată trebuință, ca vinovatul, care persistă în rătăcire să fie eliminat din mijlocul nostru. În tabăra dușmană ori în tovarășia intereselor lui, ne poate fi mult mai puțin stricător.

Un organism sănătos întotdeauna e capabil să elimine elementele vătămătoare din cuprinsul său — și noi avem ambiția, că formăm încă în țara aceasta un organism național sănătos.

Dacă, purtată de interese, plevușca noastră națională se lasă după gestul celui tare și începe să călătorească dintr'o tabără într'alta, își permite să facă pe politicianul „înțelept”, conciliant, publicul nostru trebuie să aibă — și e dator să *folosească* — puterea lui, cel puțin egală cu aceea de acaparare a dușmanului, pentru ca să disciplineze pe cel slab și să *apese* pe canalie.

Boicot cu toate mijloacele posibile, văzute și nevăzute! În societatea românească să nu aibă *curajul* să între și să sfideze, cu murdăria ființei lui veșnic călătoare, integritatea bărbaților, cari au rămas la datorie. Pe stradă, la cafenea, în biserică, în casa lui proprie, să se simtă străin și veșnic silit să caute societatea celor ce l-au cumpărat cu prietenia lor ori cu bani publici. Iar mai presus de toate, și *întotdeauna*, o asemenea podoabă națională *să se teamă!*

Pentru crime și delict, mai puțin dăunătoare existenței unui popor — *deci unei societăți* — justiția singură are dreptul și datoria să intervină. Pentru acte de felonie și trădare națională ea nu intervine *nici-odată!*

Pentru aceea trădătorul de neam în fiecare clipă trebuie să se teamă!

Politica completei izolări, și nu numai a izolării, ci a *boicotului* se pare că au îmbrățișat-o cu toată căldura brașovenii cu prilejul apariției *Vlaicului* pe orizont.

Oricât de puțin hotărâtoare ar fi acțiunea acestei lichele, le urăm fraților brașoveni tot *succesul*, ca să poată sparge, în scurtă vreme, cuibul.

Noi, am dori să publicăm numede ale celor ce primesc în casele lor „Deșteptarea” *Vlaicului*...

EXTERNE

Organizarea unui partid republican în Bulgaria. Bulgaria este o țară în care există o mulțime de partide și de fracțiuni politice cu etichete de preferință înaintată. Fenomenul acesta, este de altfel, caracteristic tuturor statelor mici din dreptul Dunării. El se datorește faptului, că populația, formată mai ales din proprietari rurali și din neguțători, este lipsită de o boerime care ar constitui o barieră curenților extreme, obligând la o grupare într'un bloc a curenților politice protivnice.

Astfel întâlnești liberali, naționaliști, democrați, radicali-socialiști, socialiști, țărăniști etc., care grație votului universal tind cu toate să se afirme.

Printre aceste numeroase curente de mult timp în Bulgaria există și o propagandă republicană. Această propagandă nu pornește atâta dintr'o concepție politică, ci este mai mult un semn de protestare împotriva dinastiei care e acuzată că impune guverne personale. Adevărul este că cu toate aceste numeroase partide, care dau aparența unei vieți politice foarte intense, alegătorii bulgari se lasă prea influențați de guverne, cari întotdeauna obțin majoritatea oricât de infim ar fi numărul adeptilor lor. În asemenea împrejurări coroana

devine un factor decisiv întrucât ea este singurul arbitru care alege între partide.

Este natural, că în asemenea împrejurări coroana care își are preferințele ei să apară că aparține anumite persoane. Nemulțumirile provocate astfel se manifestă și sub forma de propagandă republicană.

Elementele acestea până acum răzlete au hotărât acum să se înghobe într'un partid republican. În scopul acesta, ziarele au adus știrea, că s'a proiectat o întrunire pentru sâmbăta trecută. Astfel avem în Bulgaria acum și un partid republican.

Cu aceasta lista poate fi complectă. Dar va curge multă apă pe Dunăre până când asemenea etichete să însemne în Bulgaria o adevărată schimbare politică.

Totuș asta nu împiedecă pe actualul guvern de a declara, că o nouă primejdie amenință dinastia și de a lua măsuri coercitive pline de zel în scop de a-și atrage simpatiile regelui.

*

Situația critică în Mexico. La Imenez în statul Chihnahua trupele guvernului au suferit înfrângere și trupele rebelilor sunt în frunte cu Orozco deja în marș spre capitala republicii, care din spre sud este amenințată de a doua trupă condusă de Zapata în frunte. Dela banca națională din Csihnaha rebelii au luat ca împrumut 275,000 dolari și au pus mâna pe căile ferate pan americane în partea nordică a țării. Trupele guvernului după înfrângerea suferită s'au concentrat la Tereon unde spre nefericirea lor au fost încunjurate de trupele lui Orozco care au făcut mulți prizonieri. Drumul spre capitală pentru revoluționari este liber. Și dacă guvernului nu-i va succede în ultimul moment să ajungă stăpân al situației este tocmai că anarhia se va răspândi peste întreg teritoriu republicii. Se vorbește deja, că președintele republicii, Madero ar fi părăsit țara în ascuns. Cel mai mare pericol amenința pe străinii așezați în Mexico. Prin sate deja zi de zi se fac jafuri. În Mexico sunt la vre-o 50,000 americani de nord, 4000 francezi, 3000 englezi și 2500 germani. Un număr mare de americani au părăsit țara, iar străinii rămași au luat toate măsurile pentru siguranța lor. Ei s'au concentrat în edificii anumite atât în capitală cât și în provincie, unde au adunat arme și munițiuni, că la caz de lipsă să se poată apăra contra atacurilor din partea rebelilor. Din America de nord sosesc vagoane întregi cu arme și munițiuni pentru guvernul mexican.

De când a plecat fostul președinte Diaz din Mexico să simte în întreaga republică lipsa mâinei tari, care să facă ordine. Și deși conducătorii arată câteva succese pe câmpul de război, dar le lipsește școala politică și autoritatea, care a avut-o Diaz și din cauza aceasta este teama, că plebea neînfrântă la căderea președintelui Madero va face excese și va ataca în primul rând pe străini. Teama este exprimată în toate telegramele care sosesc la New-York. Guvernul din Washington cu toate acestea încă n'a decis în privința intrării trupelor americane în Mexico, ca să nu să deie ansa la atac, deși el știe foarte bine în ce pericol mare se află mai cu seamă viața americanilor din Statele-Unite. Unica speranță a guvernului mexican este, că fiind trupele rebelilor compuse din cele mai nedisciplinate elemente va succede să le împrăștie, când vor ataca capitala.

O telegramă din New-York sosită la Berlin anunță, că orașul Mexico, capitala republicii este încunjurată de către rebeli și aceștia au ocupat toate drumurile cari duc afară din oraș. Americanii și europenii s'au refugiat în edificiile consulatelor.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Din Bucovina

Meetingul românilor Bucovineni

Întru rezolvirea chestiei bisericești așa cum doresc românii și după cum e și dreptul lor istoric, s'a ținut în 25 martie a. c. un meeting grandios al românilor bucovineni.

Cu vre-o câteva săptămâni înainte convocase membrul Academiei Române și consilierul de curte T. V. Stefanelli o adunare de fruntași a tuturor păturilor neamului nostru la Cernăuț ca să se consfătuiască în chestia bisericească. La adunarea aceasta au luat parte mulți fruntași dintre preoți, învățători, țărani și alți intelectuali români. Se alege un comitet de acțiune care să prepare totul pentru a preciza punctul nostru de vedere în chestia bisericească a curții împărătești din Viena și guvernului central. Clubul deputaților naționaliști ai boierimii, preoțimii și țărănimii adoptă întru toate vederile preoțimii ce s'au formulat în martie 1911, lansează apeluri călduroase către alegătorii români și convoacă în toate orașele Bucovinei cu populație românească adunări populare, în cari să se lămurească lumea asupra chestiei bisericești ce a devenit așa de arzătoare.

Comitetul de acțiune, mână în mână cu clubul deputaților naționaliști, trimite de asemenea apeluri și formulare de plenipotențe prin toată țara, pregătește și alcătuiește petiția ce se va adresa Majestății Sale împăratului, Alteței Sale imperiale și regale moștenitorului tronului și guvernului central. Deputatul naționalist Dori Popovici tipărește o broșură și lămurește opinia publică și pe această cale, iar ziarele partidului naționalist „Viața nouă” și „Vremea nouă” scriu articole călduroase și însuflețite și combat apucăturile trădătoare de neam și uneltirile meschine ale organului partidului democrat „Foaia poporului” care prin pana deputatului democrat, învățătorul Mihaiu Chisanovici, căuta să samene zizanie și să zădărnicească ținerea adunărilor prin districte și a meetingului. Unii chiar credeau că agenții politici ai Rusnecilor, deputații români democrați, vor fi în stare să zădărnicească adunările și meetingul. La urmă s'a dovedit că toate încercările lui Aurel Onciul, Florea Lupu, Mihaiu Chisanovici nu au avut nici un efect. Deputații Dori Popovici și George Boncheș, țăran, au cutreerat țara și au ținut adunări populare prin toate orașele cu populație românească. Afară de acești doi deputați au mai mers în vreo câteva districte și d-ni A. Turcan și Nicu Flondor. Adunările clubului naționalist român au reușit pretutindene foarte bine, chiar și la Câmpulung, unde cercase deputatul democrat Romul Reuș să împiedice adunarea cu ajutorul unor gălăgioși plătiți. Ce a fost mai frumos că d-ni D. Popovici și G. Boncheș nu au luat chestia bisericească ca ceva ce privește numai un partid sau o parte a neamului românesc, ci ca ceva ce ne privește pe noi toți, dela vâldică până la opincă.

„Silințele mari și truda grea a partidului naționalist român și a comitetului de acțiune și-au avut rodul cel mai frumos, marele și imposantul meeting de luni din 25 martie a. c. Ziua de luni era posomorită ca și gândurile celor ce erau pătrunși de situația cea grea a neamului nostru. Încă de pela orele 12 amiază se îndreptau pălcuri pălcuri de țărani, preoți, învățători, studenți, tineri și bătrâni cu fete îngândurate. La ora 1 când au sosit cele două trenuri speciale în Cernăuț, s'au umplut străzile Cernăuțului de lume românească ce se ducea liniștită la locul adunării. Pe la orele 2 se umpluse piața ce cuprindea peste 10.000 de oameni. Mihaiu Chisanovici, actualul redactor al „Foi Poporului”, în locul lui Gheorge Tofan și cei doi corectori dela acest ziar, se furiau tiptil prin mulțime și nu cutezau să cârtească nici un cuvânt împotriva meetingului și nici împotriva celor ce au lucrat pentru înfăptuirea acestui meeting. La orele 2½ bătrânul și veneratul boer, baronul Eudoxie Hormuzachi, odrasla acelor Hormuzăchești

ce și-au câștigat merite neperitoare pentru neamul românesc din Bucovina, deschide adunarea cu semnul sfintei cruci. Un fior electric îi pătrunse pe toți. Apoi în cuvinte blânde, isvorâte din inimă curată românească spune cam următoarele: Pe timpul voevodului Alecsandru cel Bun era o episcopie românească la Rădăuț, care a fost ridicată mai pe urmă la rangul de mitropolie tot sub acest voevod. Daniile lui Alecsandru cel Bun și ale urmașilor săi și îndeosebi cele ale lui Ștefan cel Mare formează fondul religios întemeiat de împăratul Iosif al II-lea în 1783. Când a venit Bucovina la Austria li-s'a făgăduit locuitorilor prin document împărătesc și prin manifeste solemne că întotdeauna Casa de Austria va păstra status-quo în Bucovina. Pe timpul guvernatorului militar generalul Enzenberg țara și poporul nostru s'a bucurat de ocrotire și de multe binefaceri și nu s'a știrbit caracterul românesc („moldovenesc”) al țării al bisericii și al celorlalte așezăminte culturale. Abia mai târziu înrădăcinându-se rusneicii la noi în țară au început a cere drepturi ce nu le-au avut și nici li-se cuvin vre-odată. Astăzi nu sunt mulțumiți numai cu ce le-am dat noi din milă creștinească; ci râvnesc să puc mâna cu puterea și pe cărma bisericii românești. În aceste clipe de grea cumpănă e datoria fiecărui român bun să-și puie pe vâza cea mai puternică, biserica neamului nostru. La urmă propune să se trimită din partea celor adunați telegrame de omagii Majestății Sale împăratului și Alteței Sale i. și r. moștenitorului tronului Francisc Ferdinand.

După dl baron Eud. Hormuzachi se suie la tribună infocatul naționalist D. Popovici și cu glas puternic și emoționat rostește aceste cuvinte: „Pe aclașțiile nesfârșite ale mulțimii adunate: „Pe porule român, mahnit până în adâncul sufletului de cea mai uriașă apărare ce poate să o întimplă un popor în viața de mii de veacuri, poporul român din Bucovina v'a trimis pe voi din toate colțurile acestei țări ca să vă împliniți cea mai aleasă datorie față de neam și față de sfânta noastră biserică. Nici când nu a pătruns la porțile inimilor noastre glasul acestei sfinte datorii cu mai multă putere și cu mai nespuse tărie decât astăzi, când ne aflăm adunați în această memorabilă adunare. Purtat de viforul mahnirii pe care l-a stârnit gând ucigaș al rusnecilor ucraini, acest glas chemat în fața lumii ca să arătăm tuturor că dă vrednicie știm noi să ne apărăm drepturile noastre, când ceata lifelilor străine pornește să le calce la picioare și să ni-le răpească”.

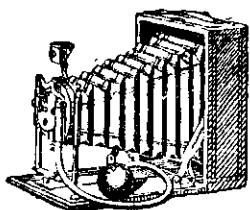
Apoi ia cuvântul falnicul primar din orașul Vatra-Dornei, țăranul Ștefan Forfotă, și glasul său limpede și puternic răsună ca tunetul peste valurile mării. Scurt, hotărât și cu acea convingere adâncă care isvorește dintr'un suflet înneat de nevoi și covârșit de serioșitatea momentului, arată în vorbe alese primejdia nespuse de mare ce ne amenință din partea dușmanilor de moarte ce vor să ne răpească biserica, limba și toate drepturile moștenite dela moși strămoși. „Mai tare să ne bucurăm”, zice țăranul Forfotă, „când vedem că în fruntea fiecărui lucru bun și folositor obștii românești merge „inteligența noastră”, ne stă în ajutor cu sfatul și cu fapta și numai mergând noi toți întotdeauna umăr la umăr putem ținea piept dușmanilor noștri și putem să ne ajungem ținta”. Cel din urmă vorbește învățătorul profesor de universitate dr. Vasile Gheorghiu, un naționalist intransigent, petiția românilor bucovineni în chestia bisericească care petiție se va așterne Majestății Sale împăratului. În petiție se cere 1) „demiterea” desăvârșită a rusnecilor din arhidieceza noastră; 2) înființarea unei episcopii pentru rusnecii ortodocși dependenți în cele spirituale de arhidieceza românească; 3) Fondul religios să rămâie neatacat și să administreze de organele statului, și în caz că nu. Sa nu ar îngădui soluția aceasta, atunci să nu numească vicar mitropolitan un rusneac. Poporul adunat a primit cu însuflețire petiția aceasta.

Cumpărare ocazională de puști de vânat!

Lancaster, cu cheie 16 fl., Grener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl., Puști americane, țevă cu aruncarea patroanelor folosite 12 fl., Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl., Drilling-, Browning de 16 caiib., Krupp ejector, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles-Drilling, Springer și Kierner, revolvere, pistoale se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânat: **RADO**, Budapest, IV | T., Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, Zeiss-, Görz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

de o deputațiune care să aștearnă petiția Majestății Sale.

După adunare toți participanții au mers în cea mai mare liniște și rânduială până la palatul guvernatorului, contele de Meran. O deputațiune de înfrățit guvernatorului, i-a adus la cunoștință cererile românilor în chestia bisericească formulată în petiție și l-au rugat de tot sprijinul său. Întânda-se guvernatorul la mulțime, e primit cu simțire, nesfârșite.

Cu toții merg la I. P. S. Excelența Sa Mitropolitul Vladimir de Repta, care adânc mișcat de cererile aduse, dă binecuvântarea arhierescă și îndăduște că va sprijini din răspuneri punctul de vedere românesc în afacerea bisericească care e cea de vitală pentru noi.

Acest meeting, e aproape epocal în istoria poporului român din Bucovina. Toate zierele străine au admirat însuflețirea, energia, demnitatea și spiritul de rânduială a poporului nostru. Noi putem fi mândri că avem un popor conștient de chemarea sa și care în clipe de grea cumpănă înțelept să-și facă datoria în mod demn și hotărât, ca un popor ce a păstrat și apărât civilizația la porțile orientului. Așa un popor nu se poate lăsa să se lăture cu una cu două de pe fața pământului. În cererile noastre vor fi zădărnice, atunci când veni întreit atâția câți au fost la meetingul din 25 martie a. c. și la urmă prin energie și înțelegere bărbătească vom trebui să isbitim.

Vasile Lițu.

Criza

Audiența senzațională a contelui Khuen

Monarhul amenințând cu abdicarea

Un manifest regal

Situația noului cabinet Khuen

Viena, 30 Martie

Premierul Ungariei a fost primit vineri de Majestatea Sa. Audiența a durat numai zece minute. Nime nu poate spune acum ce s'a petrecut în acest timp în salonul de primire al monarhului, la Schönbrunn. S'a văzut însă că contele Khuen a ieșit foarte aprins, tremurând de emoțiune, cu trăsăturile feței aproape deșcompoșate; a mănânat deadreptul la palatul maghiar pe Bankgasse; ziaristilor ce-l așteptau aici la spus scurt și fără a-și putea ascunde emoțiunea, că situația e foarte gravă. S'a dus să vadă pe ministrul de externe, baronul Berchtold și abia sosit, a fost căutat de consilierul cancelariei de cabinet, Ioan Skerletz, care a schimbat câteva cuvinte cu prezidentul consiliului, i-a predat un document și s'a reîntors la Schönbrunn. Contele Khuen a dispus ca toți membrii cabinetului să vină imediat la Viena, pentru a face aci încă vineri seara un consiliu, apoi sâmbătă eventual un consiliu de coroană, împreună cu ministri Austriei și cu ministri afacerilor comune. Într'aceea premierul s'a retras pentru a lucra cu secretarul prezidenției, iar personalul de serviciu s'a apucat a pregăti așternut pentru demnitatea așteptată pe de seară.

Din atitudinea febrilă a ministrului-președinte al Ungariei și din toate aceste măsuri de urgență, vineri seara se presupunea la Viena o stare de lucruri: Majestatea Sa n'a reținut pe contele Khuen în audiență mai mult decât a fost de lipsă pentru a-i arăta categoric refuzul ce a provocat premierul prin nenonșalanța sa idee cu „rezoluțiunea”, pentru a-i da energie că nu permite nici o restrângere a drepturilor sale cari privesc chemarea sub rezervele, și pentru a-l provoca să iasă din noroiul în care s'a înglodat.

Este în firea lașității de a fi agresivă cât timp nu întâlnește rezistență, dar de a retrage dinaintea primei contradicții. Contele Khuen și legii săi întâlniți în aceeaș seară au fost re-de de acord că au să bată în retragere, cu tot mai hotărât cu atât mai bine. S'au decis în unanimitate: faimoasa rezoluțiune, această încercare de a abuza de bunăvoința octogenarului va fi abandonată de întreg ministerul și de întreg partidul guvernamental, care în lipsa de rezoluțiune ce îl caracterizează s'a pripit a-și lega al de un lucru stupid și necinstit. Dacă însă hotărârea ar fi ezitat a împărtași părerea se-și și ar fi voit să fie, cum se zice, mai

catolică decât papa, avea să urmeze disolvarea Camerei și apelarea la opinia țării. Se cade a aminti, că considerația aceasta era de natură pur teoretică; căci și la Viena ca pretutindeni se știe deja unanim, că mamelucii guvernului n'au altă convingere decât care li-se impune, și se știe și aceea, că în Ungaria alegerile nu înseamnă o exprimare a dorințelor populațiunii.

Aceasta a fost situațiunea vineri seara sub o atmosferă foarte încăleată.

Sâmbătă dimineața apoi s'au mai liniștit lucrurile. Colegii contelui Khuen în ministeriu s'au alăturat fără doar și poate la părerea prezidentului lor; deci, de rezoluțiune nu va mai fi vorba; solidaritatea partidului e garantată; de fracțiunea lui Kossuth nu e de temut; Justh și aderenții săi doar nu vor isbuti a pune piedeci, fiind singuri.

Sâmbătă la ameză, deci, contele Khuen a putut refera Majestății Sale despre această stare de lucruri, și a lua garanție că, trecând peste rezoluție, și reluând tratativele în stadiul unde au fost la 24 februarie, va putea vota proiectul despre reforma militară.

Încă odată, ca de atâtea alte ori, monarhul a făcut uitat acest trecut atât de agitat, dar desigur amărât în suflet pentru atitudinea nedemnă a „națiunii cavaleresti” care atât de puțin leal s'a purtat față de domnul său încărunțit în mijlocul concesiunilor nemărginite ce a făcut acestui neam nesățios. Francisc Iosif a a iertat, și a dat mandat nou guvernului Khuen-Héderváry. Starea sufletească a monarhului se reoglindește în textul autografului de denu-mire:

Iubite conte Khuen-Héderváry!

Cu adâncă durere am constatat divergența de păreri cu privire la drepturile mele de suveran asigurate mie prin lege, în urma căreia d-voastră și colegii d-voastră din ministeriu ați demisionat.

În tot timpul domniei mele care a urmat după binecuvântata restabilire a vieții constituționale, am grijit mult ca să fie respectată legea și ordinea constituțională.

Națiunea e în desăvârșită proprietate a tuturor drepturilor sale constituționale, între acelea și a dreptului de a acorda recruți, și nimic nu e mai departe de mine decât atingerea ori știrbirea acolor drepturi.

În acelaș timp și eu trebuie să accentuez că țin neclintit la drepturile mele suverane asigurate prin articolul de lege XVIII din 1888 și în baza cărora am putere a chema ori reține sub drapel rezervele și rezervele întregitoare amintite în această lege, când împrejurări deosebite reclamă acest lucru.

Pe cât de ferm sânt hotărât a păstra neatinse drepturile națiunii date prin constituție, pe atât de mult voi să păstrez neatins drepturile mele suverane date prin constituție, și numai așa imi pot implini datoria mea de domnitor, dacă pot satisface deopotrivă acestei duble chemări a mele.

Cu încredere fac apel către națiune să-mi facă ușor a urma acestei vocațiuni în un mod conform conștiinței mele și de a asigura astfel continuarea activității constituționale, care se bazează pe buna înțelegere între rege și națiune.

Dat la Viena 30 martie 1912.

ss. Francisc Iosif.

ss. Conte Khuen Héderváry.

Majestatea Sa a voit să rezigneze la tron.

Viena, 31 martie.

A făcut senzație știrea adusă și confirmată azi dimineață că Maj. Sa împăratul și regele Francisc Iosif a voit să rezigneze la tron, dacă nu i-ar fi succes a pune capăt crizei provocată prin echi-vocitatea guvernului maghiar. Declarația aceasta a a făcut-o monarhul contelui Khuen în audiența de vineri.

De aci acea iritație de care vorbisem mai sus.

O scenă emoționantă.

Arad, 1 aprilie n.

După zierele unguerești, între monarh și contele Khuen-Héderváry s'a petrecut următoarea scenă emoționantă:

De șasezeci de ani sunt domnitor — a spus M. Sa — și de patruzeci și cinci de ani sunt rege încoronat al Ungariei. În timpul acesta totdeauna am domnit în mod constituțional și am păzit întregitatea constituției. Eram cuprins de fericire văzând progresul economic și înflorirea culturii țării. Mărturisesc sincer, că Ungaria nici când nu a avut și nici nu va avea un prieten mai bun decât cum i-am fost eu. Însă, acum, după cele întâmplate, m'a întristat foarte mult faptul, că mi s'au pretins lucruri, cari ating drepturile mele majestatică. Mă doare nespuse de mult, că la adânci bătrânețe sunt întâmpinat cu neîncredere, ca și când eu aș voi să știrbesc legile țării.

— Dacă nu se va înlătura pretențiunea în privința rezoluției — a continuat M. Sa — atunci.. căci doară d-ta cunoști împrejurările... nu-mi mai rămâne altceva, decât..

La aceste cuvinte M. Sa, în stăpânirea unei adânci emoții a făcut un gest, care a explicat pe deplin cuvântul, pe care M. Sa nu-l rostise, care însă a tradat faptul, că în cazul izbucnirii din nou a conflictului M. Sa este preocupat de gândul abdicării.

Această semnificație i-a atribuit-o de bună seamă și contele Khuen-Kéderváry gestului M. Sale, care — se afirmă — a rămas impresionat până la lacrimi auzind cuvintele M. Sale, și foarte frapat a curmat însuși cuvintele Majestății Sale, exclamând:

— Pentru Dumnezeu, Majestate...

Se vorbește însă, că M. Sa s'a recules și astfel a pus capăt scenei emoționante:

— Momentul acesta nu este potrivit pentru sentimentalism, — a continuat M. Sa. Să lăsăm acestea. Eu le vorbesc după o cumpănire temeinică și cunosc foarte bine lucrurile. Dtre trebuie să ții-neți cont de aceasta. Iar dacă voți să vă dați seama de ele, atunci să înlăturați conflictul în chestia rezoluțiunii, — și încă cât de curând, imediat!..

Prin cuvintele acestea din urmă monarhul a voit să facă să se înțeleagă, că în cazul când guvernul ungar ori ungurii nu-și vor înfrina pofta de a smulge pe rând toate nestematele coroanei, în cazul acesta M. Sa, fiind și așa prea bătrân, va abdica, lăsând tronul cu toate grijile împărăției în sarcina moștenitorului, arhiducelui Francisc Ferdinand. M. Sa a făcut amenințarea aceasta într'un mod atât de hotărât, încât nu mai încapă nici o îndoială, că în caz, dacă ungurii într'adevăr nu-și vor reveni în fire ea va urma cu siguranță.

*

Constatăm, că toate zierele unguerești, chiar și șovinistul „Budapesti Hirlap”, sunt mulțumite cu manifestul M. Sale, declarând, că ungurii totdeauna au respectat persoana M. Sale monarhului și, că ei nici-când n'au intenționat să știrbească prerogativele suverane ale M. Sale.

Glume

La restaurant:

— Băiete! Ce fel de cașcaval e ăsta? E ud.

— Oh! domnule, așa-i felul lui. Astimp cașcavalul cel bun plânge.

— Ah! atunci du-l pe ăsta și dă-mi unul care să fie consolat.

*

Domnul și doamna trec pe dinaintea vitrinei unui giuvaergiu.

Doamna, oprindu-se pe loc:

— Oh! ce briliante! Ia te uită... abia îi suportă strălucirea.

Soțul târându-și nevasta:

— Ba ce-ar fi, dragă, de-ar trebui să-i suportăm... prețul!

Scrisoare din Iași

România și centenarul Basarabiei — Agitația studenților medicaliști — Situația politică.

Iași 16 martie st. v.

Ilustrul savant și marele naționalist, dl A. D. Xenopol, dă o bună lecțiune celor ce fac prea multă politică de partid, pe tema tramvaelor, bu-nurilor de mână moartă etc., al căror interes e cu mult mai redus decât zgomotul ce se face în jurul lor.

În legătură cu importanta declarațiune ce a făcut-o duminică trecută la festivalul Ligei, dsa a convocat pentru ziua de 18 c. în localul universității, pe câțiva dintre fruntașii ieșeni mai desinteresați în ceea ce privește afacerile lor și mai iubitori de neam, pentru a se consfătui cu privire la atitudinea pe care trebuie s'o aibă poporul românesc cu prilejul centenarului Basarabiei.

Au trecut deci 100 de ani dela — cum se spune în lumea diplomaților — „anexare”. Un veac de neagră robie pentru moldovenii ce locuiesc pământul, ale cărui roade au fost sortite unui neam, frate cu noi în creștinism și totuși atât de vitreg în purtări.

O întreagă Europă știe și se interesează de perzecuțiile finlandezilor din Rusia, ale polonilor din câteși trele statele centrale și chiar ale... cretanilor de sub stăpânirea turcească! Habar n'are însă de agonia unui popor de 2 milioane, despărțit de trupul neamului și lipsit de aerul și lumina absolut necesare vieții sale: școală și biserică naționale. Abia dacă prin vis și datorită unor publiciști ca Scotus Viator și alții, venerata Europă a auzit de apăsarea mongolică la cari sunt supuși niște bieți Români din Ungaria, cari n'au altă vină decât doar că n'au părăsit moșia locuită de ei din moși-strămoși.

Așa dar, dacă datorită unor împrejurări neprielnice, generoasele state ale Apusului n'au cunoscut cum s'au purtat Rușii în răstimp de 100 de ani față de locuitorii băștinași ai provinciei „anexate” — datoria noastră a celor ce ne bucurăm de avantajele independenței de cugetare, este să punem acest mod de purtare în adevărata lui lumină.

Prilejul — sărbătorirea „anexării” — ne-a venit. Nu ne rămâne decât să profităm de dânsul.

Un moment a fost vorba ca însuși țarul să aziste la serbările comemorative, iar România să-și trimită reprezentanții săi. Mai bine însă că țarul — și implicit și România oficială — au renunțat la intențiunile lor, căci altminteri reprezentanții statului nostru ori n'ar mai fi ajuns să treacă în Basarabia, ori nu s'ar mai fi putut întoarce în țară...

Tot o clipă, ne-a fost procurată iluzia, că țarul ar avea generosul gând să acoarde, cu acest prilej, moldovenilor basarabeni școli cu limba de predare română.

În așteptarea celor ce va hotări comitetul în fruntea căruia se află un român de talia d-lui A. D. Xenopol și a desfășurării evenimentelor basarabene, noi trebuie să fim ori când gata să ne în-deplinim datoria.

Printre studenții medicaliști domnește o vie agitație și se comentează în sens defavorabil atitudinea d-lui dr. Riegler, care, în calitate de prim efor, prin modificarea unui regulament al spitalelor sf. Spiridon, nesocotește testamentele donatorilor, lovind în studenții de naționalitate română...

Și anume, s'a modificat un articol din regulament, prin care se prevedea, în conformitate cu însăși dorința testatorilor, ca numai studenții români și ortodoxi să fie admiși la concursurile de interni pe lângă spitalele episcopiei.

Prin modificarea de acum, acest drept îl capătă și studenții străini, în special jidanii, cari sunt într'un număr foarte mare la facultatea de medicină.

Să se noteze apoi, că în Iași există un spi-

tal izraelit, unde sunt posturi de interni, în cari studenții români nu sunt admiși.

Studenții medicaliști români s'au întrunit în mare număr la sediul societății lor, unde, după consfătuirea avută, au declarat un lung protest care a fost înaintat tuturor episcopilor și ministrului de instrucțiune.

Criza de nervi politice continuă, și în momentul acesta, se zgudue admirabilele medii cari se găsesc în țara noastră. Reprezentanți de-ai opoziției stau în permanență în capitală, iar întrunirile și manifestațiile, se țin lanț, de-alungul țării...

La noi nimeni nu cere o reformă electorală, pe baze largi — cum o cer în Ungaria naționalitățile și partidele înaintate — și totuși criza e tot atât de puternică ca și acolo.

Din moment în moment se așteaptă rezolvirea ei. Senzul în care se va rezolvi, nu-l poate însă preciza nimeni.

St. P. Moldovanu.

Știri politice din Viena.

Vacanțele parlamentare de sf. Paști. — Impresia ce o face cea mai nouă fază a crizei ungare.

Sesiunea de înainte de sf. Paști a parlamentului austriac s'a sfârșit cu o ședință, care s'a întins până târziu în noapte și în care s'a trecut peste prima citire a legii pentru regularea apelor și pe lângă aceasta s'a rezolvit un șir întreg de proiecte puse la ordinea zilei. Dispoziția sufletească care a domnit în ultimele zile în parlament a fost bineșor întăritată și pe când ședințele premergătoare au decurs aproape de tot liniștite, în ședința de ieri și alaltăieri, în repetite rânduri s'au iscat conflicte vehemente între partidele burgheze și social-democrați, așa încât era teama, că aci-aci va degenera discuția în bătăi. Scenele acestea înfățișează reprezentanța poporului, într'o iconă extraordinară de tristă și de rușinoasă.

Intotdeauna după astfel de excese se aud voci, cari afirmă, că parlamentul a căzut foarte mult sub nivelul la care era, prin introducerea votului universal, egal și secret și din aceasta de sine înțeles se fac totdeauna aceleași concluziuni, cari sunt îndestul de cunoscute. Aceste concluziuni sunt: să se atragă atențiunea coroanei asupra experiențelor făcute în Austria și aceasta să-și dea bine seama înainte de ce s'ar decide, ca să facă acelaș „experiment” și în Ungaria prin introducerea unei noi legi electorale. Ca și când împrejurările, cari privesc reforma electorală n'ar fi în ambele părți ale monarhiei în esență foarte deosebite de olaltă.

În decursul ședinței de ieri în culoarele parlamentului se vorbea numai despre schimbarea ne-așteptată în criza ungară, cauzată prin audiența prim-ministrului Khuen Héderváry la monarh și despre chemarea telefonică a celorlalți membrii ai cabinetului ungar, făcută imediat după audiență, la o conferență a ministrilor în Viena. Întru cât privește audiența, am fost asigurat de o persoană foarte bine informată că, contele Khuen n'a fost cruțat nici decum de imputările bine meritate pentru duplicitatea sa și că domnitorul s'a exprimat foarte negrațios despre modul și chipul, cum a fost agravată situația prin declararea ministerului ungar de solidar cu partidul Kossuthist în chestia chemării rezerviștilor. Încredințarea din nou a contelui Khuen cu conducerea guvernului între raporturile, cari pot fi numai plăcute, nici decum nu se înfățișează între împrejurările aceste ca un document deosebit pentru încrederea coroanei, ci din contră ca o pocăință pentru că prim-ministrul ungar a conclucrat — intenționat sau neintenționat — la ridicarea dificultăților aproape de neînvinși, cari s'au pus în calea rezolvirii noii legi militare.

După dreptate hotărârea aceasta a coroanei se poate numai aproba, neînsemnând altceva, decât că acela care a voit să sâreze supra prea mult,

prin rescolirea chestiei rezerviștilor, acum are să și mănânce. *Rechemarea cabinetului Khuen nu înseamnă nicidecum rezolvarea crizei.*

Viena, 30 martie.

Austriacos.

† Terențiu Oprean

Arad, 1 aprilie.

Din tot mai săraca galerie de figuri luminoase ale acestui ținut a mai dispărut una din cele mai populare din câte am avut.

Părintele Terențiu Oprean, inimosul preot român dela marginile extreme ale pământului românesc, sufletul de tribun înflăcărat al acelor marșuri românești, gustatul orator popular și conducător al tuturor acțiunilor noastre publice din acest ținut expus în bătaia cea mai năvalnică a valurilor vrășmașe, — a trecut din viață după îndelungi grele suferințe, pe cari le-a răbdat cu o resemnare cu adevărat apostolească.

Deși îl știam de mult pătimind, vestea morții lui ne-a consternat adânc și simțim că în urma lui se deschide un gol anevoie de împlinit în ținutul a cărui suflet a fost. Om frumos, cu o primă hotărâtă și deschisă, figură de patriarh, cu față încadrată de o barbă bogată, era menit și prin înfățișarea lui de-o deosebită autoritate celor din rânduri luptătoare ale noastre. Ca păstor suflet al mai multor parohii de frunte și-a câștigat un frumos prestigiu prin activitatea sa exemplară drept răsplătă a trudniciei sale activități preoțice de 24 de ani, a fost ales anul trecut protopop al marelui tract al Butenilor. Soarta nu l'a lăsat să culeagă roadele vredniciei sale; o boală năvălitoare i-a curmat vigoarea, în floarea vârstei bărbătești la etate abia de 48 de ani.

Defunctul a fost stegarul partidului nostru în tot restimpul dela intrarea în activitate publică și în două rânduri, în calitate de candidat a fost putat pentru cameră, a purtat cu demnitate și credințelor românești în circumscripția marelui Zichyfalva, în care numărul alegătorilor români mult prea neînsemnat decât să se fi putut raporta o învingere pozitivă.

Partidul nostru național îi va trece mereu în cartea binemeritaților săi luptători, iar noi închinăm cu durere flamura în fața mormântului proaspăt, care s'a deschis pentruca să primească în sânul său un bun și drag tovarăș al nostru.

Familia defunctului a publicat următorul anunț funebru:

Subscriși, pătruși de nemărginită durere anunțăm tuturor rudeniilor și prietenilor decedatului neuitatului soț, tată, socru și frate Terențiu Oprean protopresbiterul Butenilor, paroh gr.-or. român al Cenadului-mare, asessor conzistorial, urmat în 17/3 martie 1912 a. m., la 10 și jum. ore, după o boală îndelungată, la etate de 48 ani, în al 24-lea al preoției.

Înmormântarea a avut loc în Cenadul-mare la 19 martie (1 aprilie) 1912 la orele 10 a. m. în cimitierul gr.-or. român.

Odihna-i fie vecinică și memoria binecuvântată! — Aurelia Oprean născ. Popi soție, Ștefan Oprean capelan, Aurel Oprean, Octavian Oprean fii; Felicia Oprean, Sabina Oprean, Olimpia Oprean fiice; Florica Oprean născ. Damian noră; dr. Nicolae Oprean, George Oprean, frați; Elena Moldova Oprean, soră; Maria Oprean născ. Rogescu, Elena Oprean născ. Miatov, cumnate; Ioan Moldova chentie Petrovici cumnați.

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 48

Litere - Arte - Științe

„The Russian Review”

La 1 Ianuarie 1912 a început să apară la Liverpool revista aceasta, destinată a informa publicul englez despre afacerile Rusiei, sub raport politic, economic, social și artistic. Ca editori sînt domnii Bernard Pares, Maurice Baring și Samuel N. Harper. Colaboratorii sînt profesorii școlii pentru studii rusești dela universitatea din Liverpool și alți câțiva savanți, din Anglia și din Rusia, apoi un număr de bărbați politici ruși, dintre cei mai distinși.

Sunt deci foarte bune auspicii.

Maurice Baring a stat dela 1898 până la 1904 în serviciul diplomației Britaniei-mari, întâi atașat la ambasada din Paris apoi la Copenhaga, în urmă ca secretar, la Roma; de aci trece în 1903 în Foreign office, ministrul de externe la Londra. După un an renunță, pentru a deveni publicist; ca corespondent al ziarului „Morning Post” face campanie în Manciuria, iar după aceea rămâne în St. Petersburg. A publicat: „With the Russians in Manchiuria” 1905. — „A year in Russia”, 1907. — „Russian Essays and Studies” 1908, și în anul 1910, o bună privire generală peste dezvoltarea Rusiei: „The Russian people”. (336 p. 8°.)

Bernard Pares, profesor pentru limba, literatura și istoria rusească la universitatea din Liverpool, a trăit un timp în Rusia ca corespondent al ziarelor „Spectator” și „Westminster Gazette”; a scris capitolul despre Rusia, în t. XII al manualului de istorie modernă publicat la Cambridge (1910), și mai înainte (1907): „Russia and Reform”.

Scrierile dlui Samuel N. Harper nu le cunoaștem.

Din numărul 1 remarcăm o reprivire peste istoria Rusiei în cei 40 ani din urmă, de Mackenzie Wallace, apoi un articol în care Dr Harold W. Williams, agregat pentru etnografia imperiului rusec la universitatea Liverpool, analizează cu multă pricepere situațiunea ce rezultă din existența popoarelor de altă naționalitate în Rusia și ajunge la concluziunea că politica de rusificare este de abandonat, căci acea de loc nu va deslega problema naționalităților în imperiu.

Urmează articole despre organizarea internă, sub raport administrativ și sub raport financiar, o cronică a evenimentelor contemporane și informațiuni despre lucruri și cărți curente.

Ținută după sistemul preferat în Anglia de a nu se mulțumi cu fraze, ci de a cere fapte concrete, revista cuprinde mult material pozitiv și va servi astfel chiar și bărbaților de știință ca un excelent izvor de cunoștințe documentate, pentru instrucțiunea lor proprie.

C. Nodolcu.

În timp de suferință.

— Séverine —

Traducerea de Valeriu Criștian.

Line s'a reîntors, ca și cum ar fi comis o mare greșală, cu capul plecat, cu inima îndurerată. Pentru o mică abatere, pe care o ținea de un lucru de nimica, părinții îl țineau de un rău mare.

Au cuprins-o acum nește fiori de ghiată. Să se abată, se examinează pe sine. Pentru ce trăsătură cu ea atât de rău? Nu, asta nu o merită! Fînd-că era rea când era în pension. Dar tatăl său se vorbește cu plăcere despre fratele său, care și-a dat moartea în Sevastopol.

Trecerea cu vederea și strictetea în cele două cazuri, poate pentru aceea așa de diferită, pentru-că acela a fost băiat, ear ea copilă? Totuși dacă ar voi să fie imparțiali, atunci ar trebui să condamne fuga

unchiașului! — se cugetă ea, și în suflet i-se ivește o adâncă revoltă.

La prînz vorbesc cu ea foarte rezervați, piesele muzicale i-le-au luat, numai școalele i-le-au mai lăsat și din cărțile de cetit i-au mai lăsat numai unele, din cari poți învăța, că răul se pedepsește ear virtutea se premiază.

La fereastă nu poate sta. Ii este interzis a vorbi cu servitoarele. Au pus-o în carantină, ca pe cei cu coleră, lepră....

Line era de 12 ani...

*

Dar oare ee zice despre toate acestea bunica, — cu surăsul ei fin, cu privirile adânci?

Nu să poate ști: nu dă nici un semn. Line să neliniștește pe sine, fiind-că își închipue, că ce i-au putut spune despre ea? Deja simte toate suferințele nefecederii bunicii și ar alege — dacă ar fi în locul ei — mai bine răul sigur.

Ce i-au putut spune? Cu cât ar fi fost mai bine, dacă i-ar fi spus pur și simplu adevărul. Doar Line îi spune toate tainele ei. Pentru ce fac toate pe ascuns? Nime nu să simte bine, doar toți sunt oameni onești și simpli, toți sufer pentru ea, dar mai ales Line, fiind-că se teme, că îi scade vaza înaintea aceleia, care o iubește mai mult.

Ah! ce suferință!

Line e sigură, că bunicii nu-i pasă și dacă ar ști totul. Doar îi seamănă oi, au același naturel. O certa puțin pentru neascultare, dar nu o ar fi exilat din societatea lor, nu! Și în decursul muștrărilor Line ar fi prins mâna bunicii și i-ar fi zis; Ce mână frumoasă ai scumpa mea bunică! Și în fine o ar fi sărutat....

Dar nu s'a întâmplat așa. Intre ele era o dujmănie ascunsă....

Dar într-o zi copila, — care nu calcă porunca părinților — a aflat pe bunica în salon singură. Mult timp s'au privit una pe alta fără să vorbească, în urmă nici nu să mai vedeau una pe alta, le erau ochii scâlțați în lacrimi. Și fără să observe Line deodată s'a aflat lângă inima bună a bunicii.

— Taci, nu vreau să aud nimica, fiind-că cer dela tine tăcere. Ori-ce ai făcut Line, aceea nu poate fi un lucru rău, sau dejositor. Nu le fi părinților spre greutate: ei te iubesc pe tine, dar nu te-ntăleg, tu îi sparii. Taci! Nu zi nici un cuvânt. Sezi în brațele mele, ca atunci când erai mică. Taci, o să-ți alin durerea:

Hai luică

De mi-l culcă....

Nervii Linei lasă din încordare, o copleșește o odihnă plăcută. Până-când are acest azil de scăpare, nu să poate plînge. Își închide pleoapele. Bunica crede, că a adormit, și șopote-'n tăcere:

— D-zeule, îndură-Te de acest sufletel! D-zeule, păzește-o de rele, alungă-i durerea sufletului ei!

Acestea sînt nește momente de neuitat pentru Line...

Să-nsărează.

*

— Line, scoală-te!

Line să scoală și alungă somnul dela sine.

— Ah! Deja? Numai o clipă!... Tu ești, tată dragă?

— Da, mamă-ta e ocupată. Imbracă-te repede, eu te aștept pe ambit.

Copila s'a îmbrăcat. Dar are timp într-aceea să se cugete. Ce-nseamnă asta? Așa de vreme? Na-mi pot închipui, ce poate fi! Dar acum e eamnă, nu primăvară!

Tatăl său nu s'a supărat. Din contră: vocea îi era foarte blîndă. Și Line totuși tremură.

— Aici sînt, tată. Spune-mi te rog, pentru ce...

— Bunica e cam bolnavă....

— Bunica!
— Nu striga! Ascultă. E mai bine, dacă suntem îmbrăcați, înțelegi?

— Vreau s'o văd!

— Mai târziu.

— Nu. Vr au s'o văd!

Îngercun-hie, să tăvăle înaintea ușei, ca un cățal. Vie n'o poate duce de acolo, de nu o lasă în casă.

Trec oarele... Strigă... Să tânguesc... Cineva oftază.

*

Poți intra Line. Bunica a murit, cu numele tău pe buze...

Blaj.

Dela serata muncitorilor români din Arad.

Mărturisesc că nici odată nu m'ași fi așteptat la impresii atât de plăcute ca cele culese la serata muncitorilor români aranjată Duminecă seara în sala „Millenium”. Muncitorii aceștia români intitulându-se în același timp și cu calificativul de „socialiști” și fiind pe deasupra și „organizați”, mă așteptam cu totul la altceva decât la frumoasa manifestație de suflet românesc care a avut loc, în ciuda frazelor umanitare pe care muncitorii noștri le rostesc nu fără o exagerată emfază.

Mai întâi închipuiți-vă o sală destul de spațioasă cum este aceea dela „Millenium”, plină de public exclusiv românesc domni și doamne. O atmosferă plină de cordialitate în care răsună numai graiul nostru românesc pe care cei mai mulți dintre muncitori îl vorbesc în forme literare pline de eleganță.

Interesându-mă mai de aproape am aflat că acești muncitori „socialiști” au făcut prin societatea lor, care se mărginește numai la membri români de naționalitate, o însemnată operă națională prin gruparea elementelor române în acest cerc. Până nu demult lucrătorii aceștia trăiau izolați, hrănindu-se cu produse ale literaturii ungu-rești, într-un mediu cu totul străin, fiind ast-fel amenințați de maghiarizare. Astăzi prin convenirile lor la care se țin conferințe, — unele de propagandă socialistă, și frumoase producții muzicale și literare în care răsună doinele noastre românești și versuri de Coșbuc, Vlahuță, Eminescu dintre care firește nu poate lipsi și Neculuță, acești muncitori nu numai că au fost scoși din brațele maghiarizării, dar au fost puși în contact cu literatura noastră națională pe care o cultivă într-o măsură nebănuită pentru cine nu-i cunoaște.

Făcând aceste constatări la care ne obligă o datorie de loialitate, trebuie să declarăm că nu ne gândim un singur moment de a aproba frazeologia primejdioasă care întoarce capul acestor frați ai noștri și care până acuma pare a rămâne în partea cu totul superficială a sufletului fără a fi atins fondul lor românesc și creștin.

Dar să dăm câteva lămuriri asupra programului.

Șezătoarea a fost prezidată de Sava Damian și s'a deschis printr-o conferință ținută de d. Ioan Bortea, lucrător tipograf: „Despre tracerea omului în viață”.

Într-o limbă românească foarte corectă și elegantă tinărul „tovarăș” a făcut un tablou al momentului despărțirii lucrătorului de părinți, și a anilor de ucenicie, descriind primejdiile care-l amenință în viață și insistând asupra dușmanilor împotriva cărora are de luptat și care sînt *capitalismul*, care ar stăpâni prin *religie*, și prin alte „mîciuni”.

În numele adevărului, pe care crede a-l ști care este, d-sa chiamă pe lucrători la luptă și-i sfătuiește să se „lumineze”, citind, firește, cărți de „știință”, de comandă.

D-sa a insistat mult asupra învățăturii lui Cristos, care după tinărul conferențiar ar fi triumfat pentru-că s'ar fi ridicat împotriva neștiinței.

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

Numai prin adevărul socialist, lumea va ajunge fericită. Îndeamnă pe tovarășii sei, să fie umanitari.

Pe acest ton foarte ridicat s'a continuat toată vorbirea răsvrătitului nostru frate, care în această societate onestă de neași români, crescuți toți în legea românească răsună, din fericire, în deșert.

Deși nu credem, că tinărul conferențiar, convins cum este, de altfel, ca toți începătorii, că numai ce știe el este ultimul rezultat al adevărului îi atragem totuși atenția asupra unui mic adevăr, pe care tovarășii îl cam scapă din vedere, căci altfel toată frazeologia lor ar da faliment.

Adevărul acesta, iubiți frați, este, că numai știința fără un pic de credință și de suflet nu face cinci parale. Dacă d-voastră ați binevoi să cetiți și câte o carte, decât cele făcute pentru voi, la comandă, a-ți vedea, că operele cele mai brutale și mai materialiste nu au fost acelea în cari au stăpânit mai mult credința ci acelea în cari au stăpânit cultura fără de credință. Iisus, care a sfărâmat materialismul desfrânat, a vorbit prin credința sa, iar aceia, cari au căzut zdrobiți, aveau cu ei toată știința timpului. Noi nu zicem, să nu vă cultivați, ci zicem cultivându-vă să nu vă pierdeți în același timp sufletul vostru cu toate credințele ce s'au legat de el timp de sute de ani căci când omul se desface de aceste legături ori câtă știință ar avea nu este decât o bestie deslănțuită.

Cât pentru umanismul vostru iubiți frați, puneți-vă odată pentru totdeauna în cap, că lumea nu este cum noi o dorim, și nu se poate croi după rațiunea noastră, ci este așa precum D-zeu a lăsat-o.

Și aceasta stare naturală a ei noi nu o putem schimba, precum nu putem face ca stejarul să devie una cu bradul.

Iar starea aceasta naturală constă în faptul, că omenirea este împărțită în neamuri, cari luptă și în această luptă acelea înving, cari sunt mai puternice. Când un neam are mulți umanitariști ca voi, iar vecinii lor nu se încercă cu asemenea mofuri el este condamnat la peire.

De altfel tovarășii noștri nu sunt atât de răi precum ar dori să pară.

Altfel cum să-mi explic emoția de care a fost cuprinsă această sală când a venit rândul doinelor românești cântate cu atâta duioșie de d-nii Bortez și Bozgan, în duet și de d. Sava Damian solo.

De ce atâta simțire în glasul d-lui Sava Damian, când a întonat:

Murăș Murăș, apă lină,
Treci-mă 'n țară străină:
Să mă treci, să nu mă'neci,
Căci n'ai bani să mă plătești.

Murăș, Murăș, apă lină,
Cin' bea din tin' să înstrăină,
etc.

De ce tăcerea religioasă din întreaga sală? Unde se dusesse „adevărul”, „știința”, „umanismul” când toată duioșia aceasta a început să picure în sufletul tovarășilor, trezind coardele vecinic vibratoare ale neamului în inima lor.

Din programul interesant asupra căruia regret că nu pot înzista mai mult mai avem de semnalat declamația d-șoarei Enciu, care a recitat Primăvara de Nicuță. Dl Calu a declamat un monolog umoristic „Dl I. Popescu”. D-șoara Barna a declamat cu o vervă admirabilă poezia „Dușmancele” de G. Coșbuc, altă declamație a fost „Triumful așteptării” de Al. Vlahuță, de cătră I. Neguș.

S'a mai produs Bota executând mai multe bucăți cu violina și dl N. Ștef, care fiind rugat a zis de asemenea frumos din violină.

Șezătoarea ultimă din seria de 12 proiectată și ținută anul acesta de cătră Societatea muncitorilor români s'a terminat printr'un frumos cuvânt al tovarășului președinte dl Sava Damian, care a insistat asupra frumoaselor rezultate obținute prin convenirile acestea ale membrilor ei. A dat o serie de îndrumări folositoare tovarășilor insistând asupra pregătirii ce trebuie să-și impue spre a folosi nu numai cauzei proprii ci și neamului pe care cu mult bun simț dl Sava Damian, care e mult mai inteligent decât mulți alți „îndrumători” nu voește să-l treacă cu vederea.

Dl Calu lucrător din România asociat și-a lustrat rămas bun dela prietiniții săi.

M'am despărțit de muncitorii români cu părerea de bine, că am avut prilej să-i cunosc de a-

proape și cu impresia, că nu ar trebui să ne uităm prea de sus sau prea bănuitor la ei și că în tot cazul dela cea ce fac ei putem trage o lecție.

Ședința camerei

Efectul autografului regal

Adresă cătră tron

Budapesta, 1 aprilie.

(Dela corespondentul nostru).

Dupăcum era de așteptat, prezentarea nou numitului guvern în cameră, a atras galerii tixite pentru ședința de azi.

Ședința a deschis-o președintele Návay și abia deschisă, s'a anunțat la cuvânt contele Khuen-Héderváry și a făcut un sumar expozeu al motivelor cari au dictat monarhului cunoscutul manifest, precum și al împrejurărilor cari au necesitat noua numire a guvernului.

— A trebuit să prevenim — a spus contele Khuen — o primejdie cu mult mai mare decât ne putem închipui și a trebuit să dăm bătrânului domnitor garanția restabilirei unor stări normale în parlament.

După contele Khuen s'a anunțat la cuvânt Francisc Kossuth, care a protestat împotriva inscenărilor de sentimentalism cu care se cearcă o soluție pentru criza ungară. A prezentat apoi un proiect de moțiune, în baza căruia camera să redacteze o adresă cătră monarh, cerând limpezirea definitivă a controversatului articol de lege XVIII din 1888.

A mai vorbit șeful justhrist Holló, aprobând ideea adresăi, apoi contele Andrássy, a cărui vorbire nu s'a terminat încă pe când vă comunic aceste știri.

Atitudinea partidelor

(Dela corespondentul nostru). Partidul guvernamental în conferența lui de ieri seara a aprobat toți pașii întreprinși de șeful guvernului. Contele Tisza a declarat că partidul nu renunță la pretenziunile formulate în „rezoluțiune”, ci le suspendă numai până la alte vremi mai oportune.

Răsboiul italo-turc

Mișcările flotei italiene.

Roma. — Actualele mișcări ale flotei italiene se țin sub cel mai strict secret, este, însă, în afară de orice îndoială că vase italiene de războiu circulă în apropierea coastelor europene ale Turciei și că o mare parte a flotei italiene încrucează de câteva zile în marea Egeică. Alte vase italiene de războiu au fost văzute la Salonic și Smirna, de unde au plecat spre Siria.

Scopul acestor mari mișcări ale flotei italiene e de a induce Turcia în eroare asupra caracterului noiei acțiune navale. Miniștrii refuză orice informațiune în această privință. Parlamentul numai atunci va fi pus în cunoștință, când prima acțiune serioasă a flotei va fi încoronată de succes.

Salonic. — Circulația în porturile Dardanelor e liberă. Știrea că trecerea vapoarelor prin Dardanele ar fi periculoasă din cauza minelor, e lipsită de temei, ceea ce rezultă și din faptul că vapoarele societății Lloydului austriac și vapoarele societăților germane de navigație continuă să treacă prin strâmtoare.

Vase italiene spre Dardanele

Salonic. — Se anunță din Dedeagete, că

acolo au fost observate 18 vase italiene de război cari au luat drumul spre Dardanele.

Italienii vor bombarda Libanonul.

Siria. — Ziarele spun, că consulul Italiei la Beirut, care se află dela izbucnirea războiului la Libanon a adresat un memoriu consulilor străini din Beirut, protestând contra expulzării italienilor din Libanon și amenințând cu bombardarea coastei Libanului.

Apropiata incheiere a păcii

Constantinopol. — După telegrame sosite aci, limbajul presei italiene ar fi foarte optimist în a privește viitoarea încheiere a păcii.

După aceste telegrame opinia publică italiană ar manifesta speranța că încheierea păcii ar fi chestie de câteva zile.

O înfrângere a italienilor

Londra. — Corespondentul englez Seppings Wright, de pe câmpul de războiu, care se află în lagărul turcesc, a comunicat următoarele: Lângă Benghazi s'a dat o luptă care s'a terminat cu completa înfrângere a italienilor. Italienii au pierdut 27 ofițeri, 3500 subofițeri și soldați și întreaga munițiune. Turcii au avut 150 morți.

La 12 și 13 ale lunii s'a mai dat o luptă, în care italienii au pierdut 47 ofițeri, 1700 soldați și toate instrumentele telegrafice. Turcii au avut 53 răniți.

Reintoarcerea flotei italiene dela Tripolis

Constantinopol. — O știre sosită Porții nuntă, că cea mai mare parte a flotei italiene s'a reîntors din ordinul amiralității, din apele tripolitane la Tarent.

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacția nu primește răspunderea).

Răspuns d-lui dr. Liviu Cigăreanu

E minciună sfruntată, că eu sau cu știrea învoirea mea altul ar fi angajat „români guvernamentali” sau vre-un for sau putere administrativă, ca să mă scoată pe mine deputat sinodal eparh. față de d. Nedelcu. Cu atât mai puțin adevărat, că s'ar fi comis vre-un abuz în favorul meu. Pe mine m'au ales acei alegători, cari și eu d. deputat I. Trăilă au votat, și cari la timpul său au votat și ales pe d. Nedelcu de deputat congrusal față de d. I. Trăilă. Atunci nu erau guvernamentali? Ce logică?

Eu nu îți contest dreptul de a apela la gerea mea, măcar de ești unit, pentru-că biserica noastră, ca îndelung răbdătoare primește și amestecul vostru, ba dreptul de amestec l-a patentat alegerea dela congres între d-l Trăilă și d-l Nedelcu (și rolul binefăcător al onora din Tievani mare pentru d-l Nedelcu) și de îmi vei dovedi prin cercetare severă și efectuită încă și la voturile d-lui Nedelcu, că afirmările epistolei deschise baremi în parte sunt adevărate, îmi voi depune mandatul și mă voi prostern, până atunci însă cu fală și rezoluție voi împlini toate datorințele legate de mandat, care în nașterea sa e baremi atât de curată ca a d-lui Nedelcu dela congres, dacă nu și mai — și de alegătorii mei nu mă lapăd.

Te doare căderea d-lui Nedelcu. Cred și știu, dar asta a fost blăstămătură mul faptelor rele (Fluch der bösen Thaten). Vezi! cum se răzbnă sinodul pentru congres. Atunci nu a fost destrăbălare? În fine te asigur prea că mate d-le coleg, ca pe un Cato ridicat între noi zilele acestea de decadență, că nici unul din d-veastră moralști mari și mici, nu-l ve-ți prin pe Gropșian la fapte neromânești sau la spargere de solidaritate; poftim și stai la pândă.

În altele puhoiul calomniei să-și facă casa. Până în mocirlă se va opri, acolo e acasă lui; Et alios vidi ventos.

cu stimă.

Dr. Mihai Gropșian,
advocat, deputat sinodal
eparh. ales în Oravița.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Aprilie 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, la vest ploii.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, pe cloacura, la vest ploii.

Temperatura la amiază a fost de 8°9 Cels.

Dela „Societatea scriitorilor români”. Comitetul „Societății scriitorilor români” în ședința de la 3 martie a. c. a hotărât convocarea unei adunări generale pentru ziua de 21 martie orele 3 p. a. la amfiteatrul liceului Lazăr.

Pe lângă aducerea la cunoștința membrilor a faptului că societatea a fost votată ca persoană morală, se vor lua în discuție mai multe chestiuni urgente care privesc societatea.

D-nii membrii, cari din lipsă de adresă nu au primi o înștiințare specială, sunt rugați să se conforme acestui comunicat.

Toate revistele literare, din regat și de peste muni, sunt rugate să reproducă în coloanele lor comunicările „Societății scriitorilor români”, în interesul dnilor membrii.

Toate adresele și actele privitoare la „Societatea scriitorilor români” se vor trimite pe adresa domnului Cornelia Moldovanu, secretarul societății, strada sfântu Ionică nr. 17, București, iar chestiunile privitoare la partea financiară se vor adresa domnului Caton Teodorian, casierul societății, strada G. D. Palade nr. 49 București.

Sinodul arhidiecezan. În n-rul trecut al ziarului nostru anunțasem că sinodul arhidiecezan a fost convocat pe 1/14 aprilie. După cum ni-se anunță acum, obiectul principal al sinodului va fi regularea definitivă a penziei preoțești.

Din Viena. Societatea română ortodoxă jubilară imperială pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități crestine. (Viena, I., Löwelstrasse 8), a trimis românilor din metropola austro-ungară acest anuț:

Avem onoarea a Vă face cunoscut programul sfintelor oficii ce vor avea loc în „Capela română” (I., Löwelstrasse 8), în săptămâna patimilor și în duminica Paștelor și a Vă invita să luați parte la ele împreună cu toți credincioșii comunității noastre:

Programul:

1. În sf. duminică a Floriilor (31 martie n.): Liturgie, sfîntire de obiecte închinete Capelei și parastas pentru repauzații etitori și binefăcători ai societății noastre (ora 10 și jum. dim.);

2. În sf. joi a patimilor (4 aprilie n.) Priveghere (denie), cele „12 Evanghelii” (ora 7 seara);

3. În sf. vineri a patimilor (5 april n.): Vesperea, „Punerea în mormânt”, predică despre mărturisire și sf. Cuminecătura, mărturisirea credincioșilor mici și mari (ora 4 p. m.);

4. În sf. sâmbătă a patimilor (6 april n.): Sf. Liturgie și cuminecarea credincioșilor (ora 8 dimineața).

5. În sf. duminică a paștilor (7 april n.): Sf. Liturgie și liturgia (ora 10 dim.) și

6. În sf. luni a paștilor: Liturgie la ora 11. Comitetul.

Convocare. Pe baza §-lui 23 din statutele uniunii învățătorilor dela școalele populare gr. române confesionale din protopopiatele Timișoara, Belint, Comloșul mare și Lipova, prin această convocăm **adunarea generală ordinară**, de la an despărț. Timișoara, pe sâmbătă în 31 martie (13 aprilie 1912), la 9 ore a. m., în școala confes. gr. or. rom. din Timișoara-Francis-cin (Mehala), la care se invită membrii reuniunii de pe teritoriul acestui despărțământ. Ordinea de zi: 1. Chemarea Duhului sânt. 2. Deschiderea adunării generale. 3. Designarea a doi bărbați de încredere pentru autentificarea protocolului. 4. Constatarea membrilor prezentei. 5. Rapoartele anuale. 6. Exmiterea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor. 7. Locuitorii comunei după limbă, confesiune și ocupațiune, prelegere practică de Aurel Baia, inv. 8. „Obiectul drept”, prelegere practică de G. Olariu, inv. 9. „Capilaritatea și adheziunea”, pre-

legere practică obligătoare pentru fiecare membru ordinar; propunătorul se va designa de birou. 10. „Educațiunea proprie”, dizertațiune de inv. Nic. Nicore-cu. 11. Alte prelegeri ori dizertațiuni prezentate președintelui cu 3 zile înainte de adunarea gen. 12. Reflexiuni asupra prelegerilor și dizertațiunilor citute. 13. Referada comisiei cenzurătoare. 14. Propuneri. 15. Alegerea vicepreședintelui și a unui membru în comisiunea literară, pe restul periodului. 16. Fixarea locului proximei adunări generale. 17. Inchiderea adunării generale. Timișoara, 14/27 martie 1912. Nicolae Nicorescu, președinte. Antoniu Nevrincean, notar.

Clubul municipal român al comitatului Sibiu a ținut joi, o ședință în localul casei române din loc. A ales președinte în locul decedatului dr. Liviu de Lemény, pe domnul asesor conzistorial Nicolae Ivan, vice-președinte pe d. dr. Vasile Preda și a recomandat în cercul Sebeșului de deputat pentru universitatea săsească pe d. avocat dr. Lucian Borcia.

Nouii doctori în drept. S'au promovat la facultatea de drept din Cluj doctori în științele juridice d-nii: Cornel Petroviciu din Toracul mic, Petru Comes diu Coro, Ioan Lazar din Cușma, Gavriil Gáll din Rogojel, Ioan Dombroviccan din Abrud, iar Emil Precup din Rebrîșoara, dr. în filozofie.

Dela „România Jună”. În darea de seamă despre contribuțiile bănești cu ocaziunea jubileului „României June” s'a trecut cu vederea numele d-lui dr. Constantin Mândrila medic în Viena, care a avut maritimozitatea de a se înscrie ca membru fondator cu suma de 100 cor., pentru care îl rugăm și pe această cale să primească sincerile noastre mulțumiri. Pentru comitet: D. Marmeliuc președinte. Nicolae Sc. Stefan, secretar.

Societatea acad. „România-Jună din Viena în adunarea generală extraordinară din 17 martie a. c. și-a reconstruit comitetul în modul următor: Președinte: Dimitrie Marmeliuc, cand. prof. V.-președinte: Ionel Rădulescu, stud. cons. Secretar de externe: Nicolae Șc. Stefan, cand. med. Secretar de interne: Ioan Nandriș, stud. med. Casier: Ioan Lelcu, stud. fil. Bibliotecar: Dumitru Cosma, cand. med. Controlor: Octavian Doctor, stud. acad. com. În comisia literară: Ioan Grămadă, cand. prof., președinte, Vasile Marcu, cand. med. Coriolan Babeș, cand. med. Remus Doctor, cand. med., și Ioan Nandriș, stud. med. ca membrii. În comisia de revizie: Iuliu Crișan, rig. med. Vasile Marcu, cand. adv. și Dominic Medrea cand. Med.

Mare nenorocire pe lacul Erie. Din New-York vine știrea, că un tren, care trecea pe o punte plutitoare de peste lacul Erie, s'a ciocnit cu un vapor. Vaporul s'a scufundat. Treizeci de persoane, cari se aflau pe vapor și-au găsit moartea în valuri.

Păcăleala unui gazetar. Iată o întâmplare care se povestește în toate saloanele din Stockholm. Zilele trecute trebuia să aibe loc aniversarea nașterii unui șambelan Bromberg și un tânăr ziarist a fost însărcinat să facă darea de seamă. Confratele dorind a obține câteva amănunte spre a-și face articolul, cere comunicația telefonică cu palatul. I-se dă și îndată se începe următorul dialog.

— Allo! Sunt la palat?
— Da, dle, exact
— Mareșalul curții o fi acolo?
— Nu, dar n'ași putea să vă fiu util în absența lui?

— Mulțămesc. Ași avea nevoie de câteva indicații relativ la serbarea dlui Bromberg.

— A! bine.
— Poatecă sunteți chiar d'voastră?
— Nu dle.
— Cu cine am onoarea să vorbesc?
— Cu regele.
— Ce zici?
— Cu Gustav al V-lea.

Bonfratele închise aparatul și o șterse grăbit ca și cum s'ar fi găsit în fața regelui.

Elevii liceului român din Năsăud la Budapesta. Ni-se scrie: Duminică dimineața 50 de elevi ai liceului român din Năsăud sub conducerea alor 6 profesori au sosit în Budapesta.

Excursioniștii vor petrece vre-o 4—5 zile în capitală, unde vor cerceta muzeele și vederile mai frumoase ale Budapestei.

Aceasta e cea mai îndepărtată excursiune a elevilor din acest liceu făcută în ultimii ani.

Ar fi de dorit ca astfel de excursiuni folosite de elevii să se facă în fiecare an.

Fundațiunea Gozdu la Sibiu. E lucru cunoscut, câtă întârziere și câte neplăceri au fost cauzate până acum prin aceea, că toate documentele fundațiunei „Gozdu”, cari trebuiau iscălite și de I. P. Sa metropolitul în calitate de președinte al comitetului de administrație, trebuiau trimise la Sibiu. Ca să se saneze acest rău, în adunarea ultimă a comitetului s'a făcut propunerea, că întreaga administrație a fundațiunii să se transpună la Sibiu, acolo fiind și casa fundațiunei și de oarece și reședința mitropolitană se află tot în Sibiu. Această propunere s'a dat unei comisii spre studiere și probabil că comisiunea în raportul său va sprijini propunerea. Ca secretar va fi numit d. Octavian Goga.

Incendiarea palatului ministrului de externe al Turciei. Palatul ministrului afacerilor străine la Pera, aproape de ambasada Germaniei, a fost în întregime distrus de un incendiu, izbucnit pe ziua de 28 martie.

Incendiul în palatul lui Assim bey a izbucnit pe la ora 6 seara. Miniștrii se găseau în consiliu când li s'a telefonat știrea. Ei s'au îndreptat numai decât spre locul incendiului, care făcuse mari progrese. Mulți funcționari dimpreună cu o lume imensă de curioși priveau. Ambasada germană care se găsea aproape nu a avut a suferi. Assim bey și cu d-na au trecut noaptea la ambasada germană. O parte din mobilele lui Assim bey cari nu erau asigurate, au fost distruse. Ministrul se va instala în fostul conac al marelui vizir Ferid pașa. Se admiră mult curagiul mateloților germani, cari au salvat mai ales giuvaericele d-nei Assim și covoarele prețioase. D. Marschall a fost și dânsul la locul incendiului, dând ordine pentru salvare. Biblioteca și un serviciu prețios de masă au fost salvate.

Secret. Sa întâmplat în gara unui orașel din Ungaria. Un țăran dela sate voind să călătorească cu trenul, se duse la casă și zise casierului:

— Mă rog să-mi dai o țadulă.
— Unde? — întrebă casierul.
— Aici în brâncă, — răspuse țăranul.
— Unde vrei să călătorești? — întrebă cu supărare casierul.
— La nuntă.
— Bine, bine, însă în ce oraș ori sat?
— Asta nu ți-o spun, pentrucă, uite, d-ta n'ai ce căuta, acolo.

Concert. Tinerimea română din Pecica-română va aranja Luni a doua zi de Sf. Paști în Casa Națională din loc un concert împreună cu dans cu următorul:

Program: 1. „O fată tânără pe patul morții”, poezie de D. Bolintineanu, declamată de d'șoara S. Tașca. 2. „Așa a fost să fie” piesă teatrală într'un act de Alex. Țințariu. 3. „In întunerec” monolog de A. Pop, predat de Ș. Trifu. 4. „Țiganul cătană” comedie într'un act de E. Suciu.

Turburări studentești în Lemberg. Elevii tuturor liceelor din Galiciia s'au pus în grevă pentru a protesta împotriva consiliului profesoral al provinciei. Ca motiv al grevei se dă faptul, că elevul Czerny dela seminarul de intitutori rutean a fost exclus dela toate școalele secundare din Galiciia pentrucă vânduse cărți postale ilustrate cu portretul lui Sicinski, atentatorul contelui Potocki. Suma rezultată din vînderea cărților ilustrate era destinată mamei lui Sicinski.

În Lemberg au avut loc mari demonstrațiuni în favorul elevilor ruteni.

Elevul Czerny s'a împușcat din cauza că a fost eliminat. În mormântarea lui s'a făcut cu mare pompă națională.

Elevii ruteni greviști dela școalele secundare au participat în masă la înmormântarea lui.

La cimitir, unde se depuseseră pe mormântul sinucisului numeroase coroane de flori naturale, s'au ținut zece discursuri.

Deraierea expresului Viena-Nizza. Ieri dimineață s'a întâmplat o nenorocire grozavă. Expresul de pe linia Viena-Nizza în apropierea orașului Milano la gara Melso s'a ciocnit cu un tren de marfă și a deraiat.

Numărul morților încă nu s'a putut stabili, însă probabil, că numărul lor va fi mare fiindcă sunt și foarte mulți răniți grav.

Nenorocirea s'a întâmplat între următoarele împrejurări:

Trenul mergea cu o viteză de 180 kilometri pe oră, când a trecut prin gara Melso. În urma schimbării greșite a macazului însă trenul a trecut pe o linie laterală, unde stătea un tren de marfă.

Ciocnirea a fost groaznică. Aproape toate vagoanele au deraiat, iar celelalte au fost aproape toate distruse. Atât mașinistul, cât și fochistul trenului expres au murit pe loc. Dintre călători au fost omorâți pe loc numai doi înși, însă numărul morților va fi mult mai mare, deoarece toți călătorii sunt grav răniți. Șeful de gară a fugit.

Pierderea Basarabiei. Ni-se anunță că din inițiativa domnului Alexandru D. Xenopol, cetățenii frunțași ai Iașului au fost convocați duminică 18 c. orele 3 d. p. în cancelaria decanatului de litere pentru a discuta relativ la atitudinea pe care trebuie să o aibă românii față de modul cum se va comemora în Rusia alipirea Basarabiei.

In amintirea lui Cuza-Vodă. Se anunță că din inițiativa d. Nicu Gane, Creditul Urban din Iași a aplicat o placă comemorativă pe localul unde actualmente se află sediul acestei societăți, și care amintește ultima reședință domnească a lui Cuza Vodă.

Placa e lucrată în granit suedez și poartă următoarea inscripție:

„Ultima reședință domnească din Iași dela 1859—62 a lui Alexandru Cuza Vodă primul Domn al Principatelor Unite ales prin libera voință a poporului”.

O academie de drept internațional la Haga. Realizarea proiectului elaborat de d. Dimitrie Sturdza. „L'Independance Belge” publică o corespondență din Haga prin care se anunță că s'a format acolo un comitet sub prezidenția lui Asser membru al Curții de arbitraj, pentru crearea cât mai grabnică a Academiei de drept internațional.

Corespondentul relevă că meritul principal al inițiativei se datorește d-lui Dimitrie Sturdza, căci deși necesitatea acestei academii fusese exprimată și de alții, nu s'a putut găsi modalitatea.

D. Sturdza a fost acela care a întocmit un plan ingenios și amănunțit cuprinzând toate dispozițiile asupra materiilor de predat cu indicarea celebrităților europene cari să le predea, apoi amănunte asupra felului administrației interioare a institutului precum și indicarea mijloacelor de a se acoperi cheltuielile.

Proiectul fiind găsit perfect, s'a format un comitet care încează pentru realizarea lui și se crede că academia va începe să funcționeze odată cu inaugurarea palatului păcii în 1913.

Aventura unei imblânzitoare de iaguari. Imblânzitoarea de jaguari, Morelli, care călătorește prin Anglia dintr'un oraș într'altul cu iaguarii săi, a avut o aventură foarte curioasă.

Unul dintre iaguari, care se arătase foarte neliniștit în Birmingham, la producțiunea din Nottingham n'a mai voit a se supune ordinelor imblânzitoarei. Pentru aceasta neascultare doamna Morelli voi să-l aducă puțin la raion, dar abia a deschis ușa cuscei, când animalul iritat de mai înainte sări asupra ei și trântindu-o la pământ a început să o lovească cu labele lui nedelicate. La strigătul doamnei Morelli au sărit în grabă toți servitorii menajeriei în ajutor din toate părțile. S'a întâmplat însă un lucru foarte ciudat înainte de a putea ei ajuta ceva. Pașa, iaguarul cel mai plăcut al imblânzitoarei cu o săritură selbatică s'a aruncat asupra atentatorului jagnar și i-a făcut o mușcătură groaznică la grumaz. Jaguarul sbierând de durere și-a lăsat victima și între cei doi iaguari s'a născut o luptă îngrozitoare. Și Pașa, care era cu mult mai tare desigur l-ar fi rupt în bucăți pe contrar, dacă servitorii n'ar fi desgârțit bastiele deolaltă. Credința lui Pașa a mântuit viața imblânzitoarei.

Un succes nou al lui Millerand. Camera franceză a aprobat dispozițiunea luată de ministrul de război Millerand, — marele reformator al armatei franceze, — în înțelesul că de aci înainte aceiași persoană va fi generalissimul și șeful statului major va fi considerat ca comandat suprem al armatei franceze în timp de război. Ministrul a arătat în motivarea măsurilor ce a luat, că numai astfel poate fi asigurată acea unitate indispensabilă în conducerea armatei, dacă comandamentul superior e în aceiași mână, care în timp de pace se pregătește la dispozițiile ce va lua în caz de război.

Un bulgar spionează forturile Bucureștilor. Ni-se comunică: Siguranța generală a Bucureștilor a fost înștiințată, că de câțva timp se află în București un anume Moscu Zaharof de origină bulgar și care ar fi trimis de statul bulgar să spioneze forturile Bucureștilor. În ultimul timp a fost surprins spionând și ridicând planuri în raza forturilor din împrejurimile Bucureștilor.

Moscu Zaharof a fost înaintat parchetului și se crede că el n'ar fi străin cu falsificatorii de bancnote.

Cercetările continuă.

Soldați executați prin ghilotină. Alături au fost executați la Lens, Franța, prin ghilotină doi soldați din reg. 117 de infanterie, cari în toamna trecută au omorât și jefuit un țaran.

Cu aceasta se pune în aplicare noua lege, după care soldații cari comit o crimă în timp de pace nu sunt împușcați, ci predați justiției civile pentru a fi condamnați la moarte prin ghilotină.

Explozia unui tun. Din Rio de Janeiro vine știrea, că cu prilejul experiențelor cu ultimele tunuri furnizate din Europa, a explodat un tun de mare calibru.

12 soldați au fost omorâți pe loc, iar mulți alții răniți.

Explozia se atribuie unui defect în construcția tunului.

Centenarul morții lui Mirabeau. Măne, marți, se va celebra la Paris centenarul morții lui Mirabeau, ilustrului orator al marelui revoluții. Moartea lui s'a întâmplat în condiții excepționale; el spuse medicului său în clar ziua morții:

„Prietene, voi muri astăzi, să-mi aduceți flori și parfumuri căci voesc să mor în sărbătoare”.

O glumă nereușită. Din Săn-Miclăuș ni se scrie: Un om din Moftinul-mic (com. Sătmăr), a cetit din „Solia satelor” între știri de „Iepurele hoț”; că adecă o femeie din apropierea Sătmărului venind dela bancă, aducându-și banii ce i-a avut depuși acolo, pe drum a cumpărat dela niște copii un iepure și l-a legat cu năframa în care îi erau bănișorii. Pe drum însă a scăpat iepurele din brațele femeii... și apoi la drum cu bani cu tot. În năcazul ce o-a ajuns, femeia s'a spânzurat. Atât din „Solia satelor”.

În săptămâna trecută venind dela târg din Carei nevasta economului Alexandru Cărbunar și-a cumpărat un iepure. Pe drum către casă ș'a adus aminte de întâmplarea tragi-comică cu „Iepurele hoț” și-i plesni ideea să facă o glumă cu bărbatul său. Ajungând acasă, scoase 500 coroane — bani ce-i avea la îndemână, din ladă, îi legă în năframă și cu năframa iepurele, apoi îl pune în tindă și-și vede de rândul mâncării. Dela o vreme sosi și bărbatul, de prin vecini, unde era dus. Nevasta îi povestește cu mare bucurie de norocul ce i-a ajuns pe ei, că adecă, ea a prins pe drum „Iepurele hoț”. Până aci gluma a mers strună, dar când să adeverească bărbatului necrezător, că vorbele ei sunt adevărate — nu-i iepure ca'n palmă, și cu el s'au dus și banii. Așa se vede că pe bietul iepure l'a prins dorul de câmpul ce dă în verde și n'a avut paciință să aștepte capătul glumei, fără pe ușa ce-a uitat-o omul deschisă, a luat-o la sănătoasă, ca apoi ajungând în țara lui, să povestească neamului iepuresc — de pățaniile oamenilor...

Prin operația aceasta medicina a făcut un pas colosal. Nu e exchis, că în timpul cel mai apropiat să se poată schimba creerii și a celor nenorociți, cărora li-s'a întuneat mintea pentru totdeauna.

x **Adolf Nadler**, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **In caz de doliu** se colorează excepțional haine în negru la **Béla Haltenberger**, fabrică de colorare a hainelor, curățire chimică și spălat cu aburi. Intemeiată la 1810 în Oașovia.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scalda „Opre” situată pe piața Tököly, Lunea și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineata până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

„Cele mal vestite ghetoe americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetiți anunțul de azi.

x „Tokio” extirpător de bătăături. Se poate folosi cu succes contra bătăăturilor (la picioare), negilor și contra scortăgării pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal. Cegléd, I kerület.**

x **Pantofari și clobotari**, dacă voiți să vă prozești materialul necesar calitate bună și preț ieftin, adresați-vă la firma I. Gottstein și fiul, Sibiu. Piața mică I, unde se află în bogat asortiment, tot felul de tăli „vaches” indigene și străine, crapon, căptușeală de toate calitățile. Piele, de șevro și box, diferite fabricații. Teșuri de gumă Berson Palma și americana Sullivan, negre și galbene.

x **Aviz!** Rog pe on. intelectuali și proprietarii de gramofone români, să binevoiască a-mi comunica titlul diferitelor cântece de lume și bisericesti, dansuri și piese humoriste. Îi rog totodată să-mi comunice și adresa artiștilor români, fanfarelor și corurilor deoarece voiesc să trag pentru gramofon câteva sute plăci românești. Corurile, orchestrele și fanfarele capătă onoriu. Rog a mi-se răspunde la adresa: **Tóth József** ci-sornicar, atelier de gramofone și plăci **Seghedln. Piața Dugonics 11.**

Mulțumesc înainte, pentru acest serviciu. Cu stima **Josif Tóth.**

x **Grăbiți și cumpărați** dela Korányi în piața Libertății, ghetoe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Numai semănta Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Teatrul Apollo. Marți, teatrul Apollo n prezenta următorul program foarte senzațional:

1. Plutire cu luntrea pe râul Loire (tablea de pe natură). — 2. Alexandru și leii (umoristic). 3. *Domino-ul alb* (dramă socială senzațională în 3 acte). — 4. *Nevăstută dragă*, permite-mi un concediu (comedie).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 6 și jum.—11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

„Unul din cei absenți”. — Dacă d-ta ai fost pe câmpul nostru de luptă cu prilejul alegerilor din 1910, ne bucurăm dar atunci nu iești unul din acei virzați de Vemo. Ești sigur că „Vemo” n'a luat parte la alegeri în tabăra noastră? Îi cunoști pe Vemo?..

Redactor responsabil: **Atanasie Halmăglau.**

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă garanția de zece ani.

Dr. DUMITRU POPA
medic universal. Fost medic de clinică și spital.
Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Telefon 864. **ARAD** Telefon 664.
strada Deák Ferenc nr. 35 (Librăria Diecezană)
Consultațiuni: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

Anunț.

In prăvălia mea mixtă află aplicare

un învățăcel

din familie bună. A se adresa

Ioan Rezman, comerciant
Galsa (com. Arad).

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. dame din loc și provincă că *mi-a sosit* pentru sezonul de primăvară și vară

totfelul de pălării pentru dame din Paris și Viena.

Primesc transformări de pălării pentru dame.

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție. Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

Aviz!

Agentura principală din Arad a băncii generală de asigurare „Transilvania” caută un

Agent ambulant (acuisitor)

versat în treburi de acuire, — pe lângă emolumente favorabile.

Reflectanții la acest post, au a-și înainta ofertul cel mult până în 10 Aprilie n. reprezentanței de sus.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă.

Dr. Savu Marta
advocat Oradea-mare
(Nagyvárad).

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-
: FOANE și PLĂCI :
— cu plătire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țara la

TÓTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafone.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 brilante 38 cor. Porto și impachetarea 70 fil.

Tabakovits Emil

constructor și zidar

Arad, piața Tököly nr. 2 a

(casa proprie).

Primește și execută prompt tot felul de lucrări în bransa clădirii în stil mai mare, planuri, prospecte etc., **lucrări de artă**

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încrederea sigură și încredere bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul orlunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20—
10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16—
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9—
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7—
10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7—
10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8—
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4—
10 bucăți garoafe cezar, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10—
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5—
10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi nobil	5—

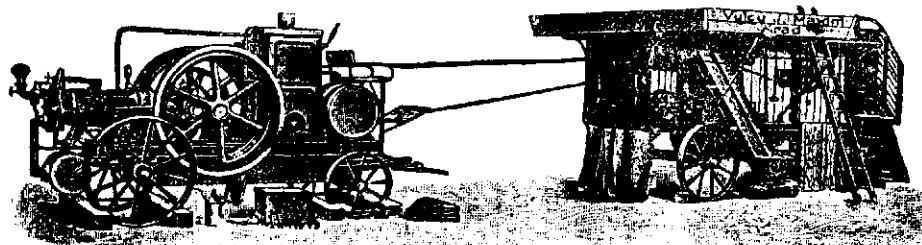
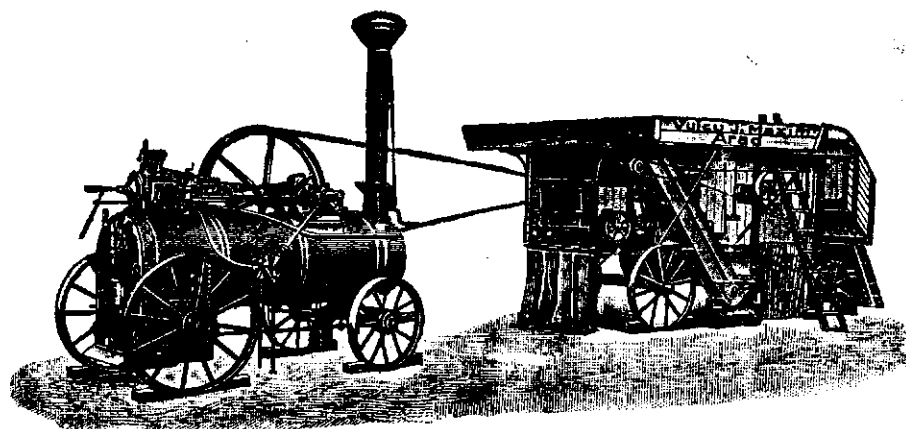
Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

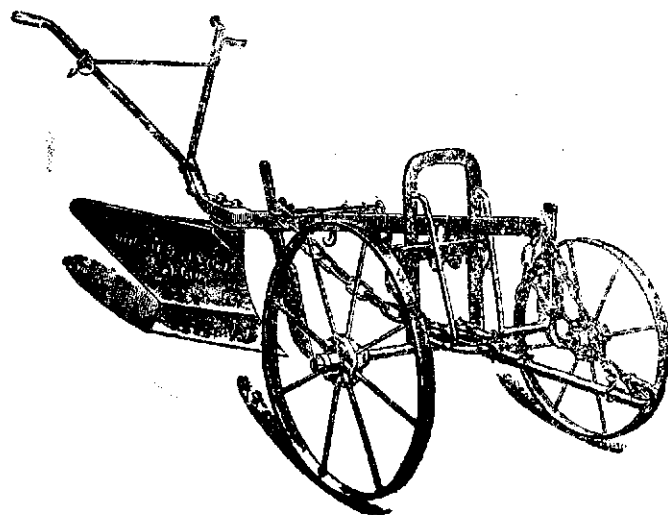
Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o eșeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile.

Prospecte gratis!

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii aradani“, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POTI CUMPĂRA PE LĂNGĂ PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PARDISEIE PENTRU DAME ȘI COPII, DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOU, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. - - ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Nou salon de pălării pentru dame în Arad.

Aducem la cunoștința on. dame din Arad și jur, că am deschis

un salon de pălării pentru dame

asortat cu cele mai noi pălării de modă pariziană și vieneză în etajul I al palatului gr. catole din strada Weitzer János, unde avem un mare magazin asortat cu pălăriile cele mai frumoase și prețuri ieftine.

Pălării de dolii și transformări se execută prompt și conștiințios.

Roagă binevoitorul sprijin:

ÉDL și CSENGER.

Cofetărie nouă!

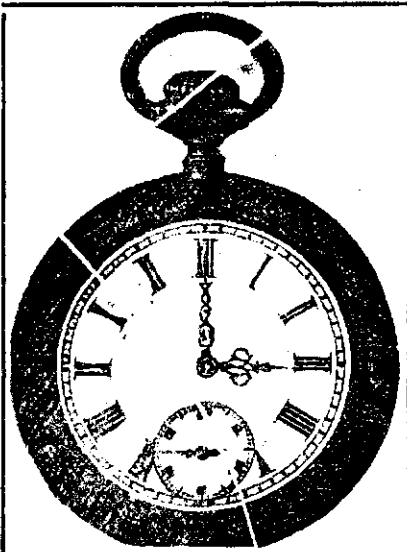
Aduc la cunoștința binevoitoare a mult st. public, că mi-am deschis în Arad pe strada Deák Ferencz nr. 40 în palatul nou al bisericii gr.-cat.

Cofetărie

modern aranjată, în care la orice timp se pot cumpăra prăjituri, torte, bomboane. Serviciu prompt și prevenitor. Curățenia cea mai mare.

Rog binevoitorul sprijin:

Iosif Frank, cofetar.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în **rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

BINETH

IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Nouă prăvălie de pălării moderne pentuști cu „FORHIN”

Am onoare a a voitoare a m. st. vincie, că mi-am cea Albă“ din A - ai mai pu- tină bătaie de cap, a lucru mai puțin, cheltuială Pălării de doliu atât gata cât și la comandă mai puțină! dispoziție. : : Rugându-mă pentru binevoitor. Cu toată stima: **ADEL**

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkónpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN” BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 93.

Imprumut ieftin,
fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele.

Ofer diferite mașini agricole
fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez
moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare. La dorință trimit specialist. Caut agenți la sate, pe lângă onorar. Agentura generală comerclală.

Kirsteuer Aladái **AVIZ!**
sculptor
în SIBIU (Nagyszeben), str. Kovács n. 17
Primește executarea a totfelul de obiecte de sculptură de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos. Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor. Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-reliefuluri din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

onoare a aviza onoratul că a sosit în mare tranza minerală de **salnaș** plăcută apă pentru vin. Cu stimă **Rubinstein Mór, Arad.**

Palmer Mátyás
Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

Stoboare de sârmă tari și țrainice!
Fabricație de prima calitate.

In atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

Atențiune!!
Mi-a ajuns la cunoștință, că firma **Kovács Soma și soțul, negustorie de mașini în Arad** și-a câștigat stropitoarele mele pe căi laterale pentru alte mașini. Aduce la cunoștința mult onoratalui public că reprezentanța garia pentru **stropitoarele** mele

Vermorel „Eclair”
ea și până acum o are numai firma Kann Heller din Budapesta, și iarăși pentru comitatul Arad l-a investit cu dreptul de vânzare singur numai pe

Frații BURZA
Dacă cineva dorește să cumpere stropitoare fabricată responsabil impregurărilor din Ungaria

ATELIERE
BICICLETE
PIONIER
ER
(cu frână liberă) se vând pe lângă garanții cu prețul original a fabricii, fără de preț, în rate lunare de 12 și 15 coroane alcătuitoare pentru biciclete, ca și exterioră prima calitate, sonerie, anțuri, roată automată, conus. — În mare unde în toată Auto-Ungaria vânzării cu preț foarte redus. — La tri mari se dă rabat mare.

Jakab és fia
de biciclete și părți alcătuitoare VIII., József-körut 41. și în Buda, II, Margit-körut 6. 1000 de chipuri se trimite gratuit.

ELI
ensilii culinare, ame și picioare figuri de alpaca mobile de fier, și turiști, cu mpăra la firma:

Arad, Piața Boros-Béni tér 1. (vis-a-vis de moara Széchenyi) Prețul cu 2 țevi de aramă cu coif scutitor de praful, montat compus numai pentru proprietari de vii și economii din comitatul Arad, 45 cor. — Cu stimă: **V. Vermorel Villafranche (Franța)**

KLEIN ISTVÁN,
fabrică pentru împletituri de sârmă, Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. **Cele mai frumoase rețele!** Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime. **Prețuri ieftine! — Serviciu prompt** Prospect de prețuri trimit gratis.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,
fabrică de instrumente **Hódmezővásárhely,** VI, Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele. **Primlucrător mijlocesc.** Recomand și mașini pentru împletitul de sârmă. Catalog de prețuri trimit gratis și franco. **Premiat la 6 expoziții.**

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa această oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. :: ::

Prospecte gratis!

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarilor aradani“, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

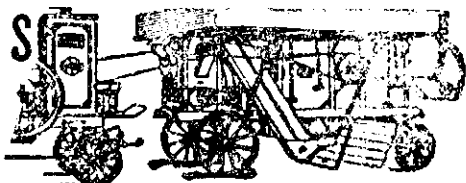
ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

uni și 36 premii de stat.

REI

PE
C
N
P

„OTTO“ original.

ile de benzin și Garnituri
erat cu motoare complete.
are de sine mișcătoare. Mo-
e de ulei brut și gaz sugător
construește în cele mai bune condițiuni

GHEORGHE IANCO

ARAD, STRADA FOR

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A
NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE
DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI P.
CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PĂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARN
SETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL AC

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE**

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Nou salon de pălării pentru dame în Arad.

Aducem la cunoștința on. dame din Arad și jur, că am deschis

un salon de pălării pentru dame

asortat cu cele mai noi pălării de modă pariziană și vieneză în etajul I al palatului gr. satolie din strada Weltzer János, unde avem un mare magazin asortat cu pălăriile cele mai frumoase și prețuri ieftine.

Pălării de doliu și transformări se execută prompt și conștiințios.

Roagă binevoitorul sprijin:

ÉDL și CSENGER.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

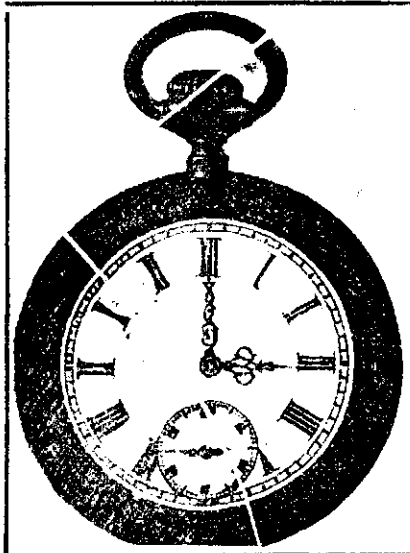
O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

Cele mai bune **orolog**
Cele mai solide și **juvaerica**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și**
rate pe lângă **chezășie de**
ani cu prețuri ieftine, liferează
mai bună prăvălie în aceasta priv
iu întreagă Ungaria

Brauswetter János
orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Dacă stropești cu „FORHIN”

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frânzele umede. La orice brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim lavența drului Aschenbrandt de Rézkánpör și Bordoipör. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN” BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 93.

„LANER” cremă neunsuroasă.

cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Elimină petele galbene, bucele pricinite de infierbânt, agrăbunțe și alte necurățenii de piele. Crema aceasta zluș se poate folosi mult mai cu succes. 1 leagă 1 coroană.

„laner” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folosa, are acoperire încrețurile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„laner” săpun 1 bucată 60 fileri.

„laner” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„laner” apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingii buretoși, contra mirosului greu de gură 1 sticlă 1 cor. 160; jumătate sticlă, 80 fileri.

„laner” esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea mătulei și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„laner” pomadă pentru creșterea părului. 1 teagă 2 coroane.

„laner” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă la comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„laner” apă care face părul blond Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, negru, clar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Decorată și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele lui Rudolf laner” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf laner, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

AVIZ!

Am onoare a aviza onoratul public, că a sosit în mare transport apa minerală de

malnaș

cea mai plăcută apă pentru vin.

Cu stimă

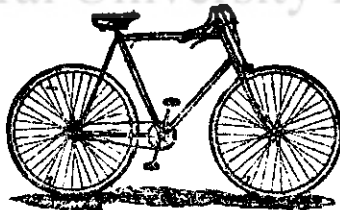
Rubinstein Mór, Arad.

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilară,

roată automată (cu frină liberă) se vând pe lângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, ca gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6. Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

Stoboare de sârmă

tari și țrainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă, Szeged, Kelemen utca 4 sz.

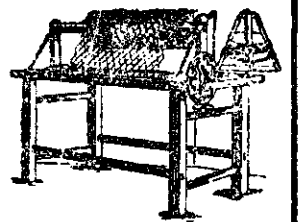
Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutret, botnițe pentru boi și stouri pentru ferestri de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt. Prospect de prețuri trimit gratis.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely, VI, Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru împletitul de sârmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelii, ori că și-a prea încărcat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stomac, cărcel, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruleni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuițarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăiteli, arderi în stomac, cari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuițare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpități de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricăcioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mișcări, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

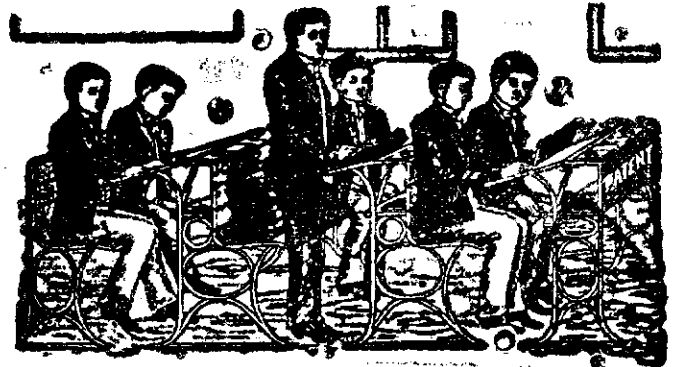
Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt-Péter, Perjamos, Szemlak, Szarafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Silingyia, Taucz, Sztatina, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsadány, Szent-András, Kis-Becserek, Mehala, Temesvar.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tăit și 150-0, de cireșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aram
și cele mai procl
bănci higie
nice de școal
și mobilarea
căminelor, hotel
lor, spitalelor

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune
materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se
realiză numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinări.

Bumbera István,

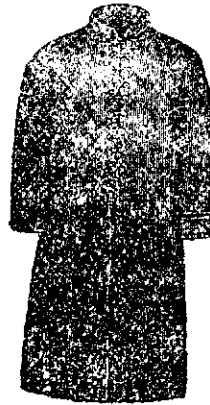
croitor civil și preotesc,
croitorul preoșimei greco-cat.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 809.

Sezonul de toamnă și iarnă!

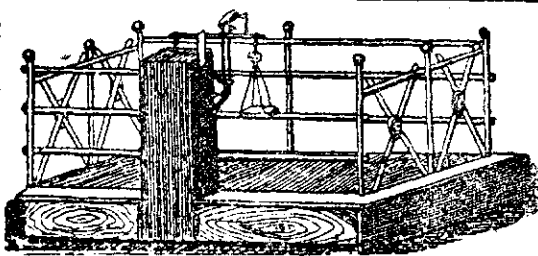
Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrate cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoșesti și bisericesti.

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balante de oțel, intractabile, autentificate. — Pentru România literă și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

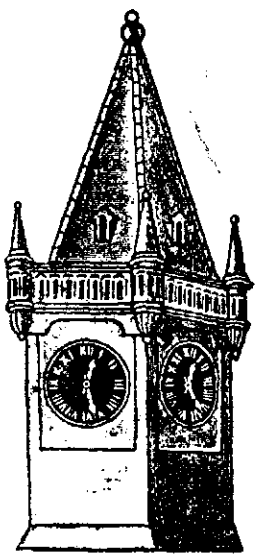
Fabrica nouă de OROLOGE DE TURN

Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de oroloage pentru turnuri în Nagyvárad, Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

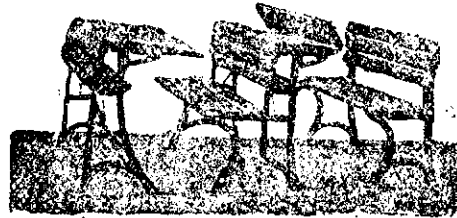
Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuie să se trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrice și căsări. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Parohiilor și primăriilor se vând și în rate lunare. Repararea oroloagelelor de turn se execută cu minuțiozitate.

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN — HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci și școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desemn și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. Galași, ghete comode și pentru gimnastică. Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comandă din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

